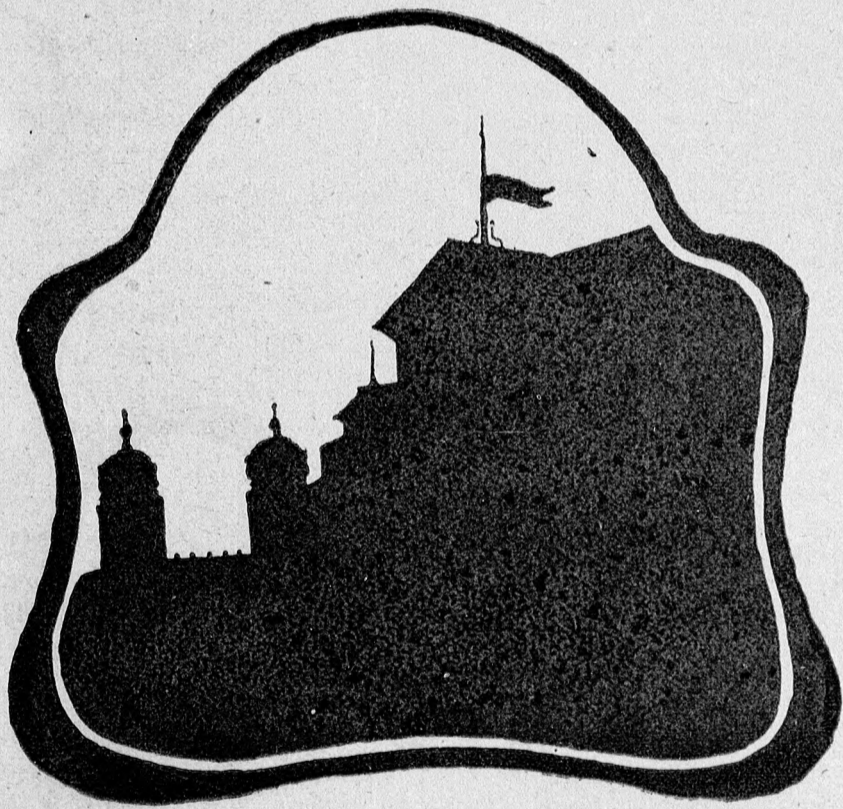

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. GÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS
főlevéltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, Földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetéseket felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Közyülés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága 1914 június 30-án és folytatólag rendes közgyűlést tartott.

Jelen voltak: Domahidy Elemér főispán elnöklete alatt Kovács József polgármester, Körner Adolf főjegyző, Szabó Kálmán, Csóka Sámuel, dr. Vargha Elemér, Medgyaszay Miklós, dr. Tóth Emil tanácsnokok, dr. Magoss György t. főügyész, Szabó Elek, dr. Hegedüs István, dr. Vásáry István aljegyzők, tb. tanácsnokok, Zöld József aljegyző, Roncsik Lajos árvaszéki elnök, Varga Károly árvaszéki ülnök, dr. Tüdös Kálmán t. főorvos, Koncz Ákos főlevéltáros, tb. tanácsuok, Kondor Kálmán főszámvevő, Borsos József h. főmérnök, Sz. Nagy Lajos, Nagy Sándor számvevők, Mayer Jenő számvevő, Koszorús Kálmán gyámpénztárnok, Surgóth Jenő m. kir. gazdasági felügyelő, továbbá dr. Bacsó Dezső, Bakóczy Gábor, dr. Balkányi Ede, Bárdos Géza, dr. Berger Andor, Bernhardt Sándor, Biczó Gyula, Böszörményi Imre, Csanak János, Csurka István, Cziffer Nándor, Debreczeni Jenő, Deutsch Sámuel, Félegyházy János, dr. Ferenczy Gyula, Fleischmann Mór, dr. Freund Jenő, Gaál Ferencz, dr. Gábor Jenő, dr. Gáspár Géza, Geréby Pál, Grósz Nagy Ferenc, Hoffmann Sándor, Horváth János, Jánosi Zoltán, Jóna János, Jóna Vince, Juhász Ignác, Kónya Lajos, Kecskés István, Kelemen Gábor, dr. Kemény Mór, Kernhoffer József, Kertész Imre, Kertész László, Kertész Mihály, Király József, Komlóssy Dezső, Kontsek Géza, dr. Kölcsey Sándor, Körösi Kálmán, dr. Legányi Gyula, Lestyán Adorján, Márk Endre, dr. Márton Kálmán, Medgyessy Ferenc, Ménes Mihály, Mike Ferenc, Nagy Lajos, Otrokocsi Végh János, Pálffy Gábor, Patay József, Pavlovits Károly, dr. Peczkó Ernő, dr. Polgár Dániel, Polgáry József, Poroszlay László, dr. Révi Nándor, Sinka Sándor, Suhajda Béla, Sümeghi Ferenc, dr. Szánthó Sámuel, Szentesi János, dr. Széll Kálmán, Szilágyi Bálint, Szücs István, Tafler Ignác, Than Gyula, Tóth István, Török Gábor, dr. Tüdös

János, dr. Ujfalussy József, Váray János, Zelinger Ede bizottsági tagok.

Megnyitás.

243—1914. bkgy.

Elnöklő főispán ur délután 3 órakor a közgyűlési teremben megjelenván a következő megnyitó beszédet mondja, melyet a törvényhatósági bizottság állva hallgat:

„Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Szívesen üdvözlöm a tekintetes törvényhatósági bizottság igen tisztelt tagjait.

Mélyen megdöbbenve, összeszorult szívvvel, a szomorú gyász szimbolumát képező fekete lobogók árnyékában gyülekeztünk össze mára hirdetett rendes közgyűlésünkre, halasztást nem tűrő, elodázhatatlan városi közügyeink elintézése végett.

Felséges Urunk, Királyunk uralkodóházának egyik kimagasló tagját, Magyarország trónjának várományosát, ő cs. és kir. Fenséget, Ferencz Ferdinánd főherceget és fenséges nejét, egy elvetemült külföldi bestia által elkövetett politikai orgyilkosság következtében az élők sorából elragadta a halál.

A fájdalmas csapás elsősorban is szeretett Urunkat, Királyunkat és családját sujtotta, de gyászba borította az egész magyar nemzetet is, mert hiszen a megboldogult melegen érző szerető jó szívének ragaszkodó érzelmei, amellyel ugy családja, valamint felséges nagybátyja és a monarchia mindkét állama iránt viseltetett, ambiciózus egyéniségének, jellemének nemes kiválósága biztosítékot képezett arra nézve, hogy a magyar nemzet egyik népszerű és szeretett uralkodóját tisztelte volna ő benne.

Szomorú kötelességet teljesítek, amidőn a tekintetes törvényhatósági bizottságnak javaslatba hozom, hogy Őfenségeik gyászos elhunytát mostani közgyűlésünk jegyzőkönyvében fájdalmas megilletődéssel örökítsük meg, egyidejűleg mélyen érzett alattvalói hűségünkből folyólag kegyeletes, igaz részvétünkről felséges Urunkat, szeretett Királyunkat megfelelő formában értesítsük. Erre

vonatközólag a póttárgysorozat első pontja alatt jelzettek szerint a városi Tanács konkrét javaslatot tesz. Ajánlom a tekintetes Közgyűlésnek, méltóztassék a városi Tanácsnak ide vonatkozó javaslatát meghallgatni és elfogadni.

Ismételve üdvözlöm a megjelenteket s az ülést megnyitom.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság főispán ur által tett napirendi indítványt elfogadván, elhatározza, hogy elsősorban a póttárgyjegyzék első pontja alatt jelzett ügyet, azaz m. kir. Belügyminiszter urnak a Fenséges trónörökös pár elhunytáról adott távirati értesítését s a polgármesternek, ennek folytán tett eddigi intézkedéseiről szóló jelentését veszi tárgyalás alá.

244/14,481—1914. bkgy.

Olvastatott Belügyminiszter urnak 4509. eln. számu távirata, mely szerint „Ő cs. és kir. Fensége Ferencz Ferdinánd főherceg ur és fenséges hitvese Hohenberg Zsófia hercegnő junius 28-án, a déli órákban, Sarajevóban bünös merénylet áldozatául estek, erről a megrendítő országos gyászesetről a város közönségét a legmélyebb megilletődéssel értesitem. Belügyminiszter“. — Olvastatik továbbá a városi Tanács javaslata a Polgármester ur jelentése a fenséges trónörökös pár elhunytá folytán szükségessé vált intézkedések megtételére vonatkozólag.

Határozat.

A közgyűlés a város közönségét mélyen megrendítő gyászesetről szóló ezen értesítést az igaz fájdalom lesújtó érzetétől meghatva veszi tudomásul s midőn e nagy szerencsétlenség és sulyos csapás felett, mely ő cs. és kir. Fensége Ferencz Ferdinánd és Fenséges Hitvesének váratlanul, bünös merénylet folytán történt hirtelen elhunytával koronás királyunkat, az egész uralgó házat és bennünket egyaránt sujtja, — osztozva a királyunkat és hazánkat ért gyászban — mély fájdalomnak és részvétének jegyzőkönyvében ad kifejezést s felkéri a nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök urat, hogy részvétiratunkat a város nevében a trón zsámolyához méltóztassék juttatni.

Egyben felhatalmazza a városi Tanácsot, hogy a gyász mérvének megfelelő intézkedéseket megtehesse.

A részvétirat így hangzik:

Császári és apostoli Királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Mély megdöbbenéssel és az igazi fájdalom lesújtó érzetétől áthatva vettük a gyáshirt, hogy

Ő cs. és kir. Fensége Ferencz Ferdinánd és Fenséges hitvese aljas merénylet áldozatai lettek.

A pokoli gáztett okait kutatva kétszeresen érezzük a veszteség és gyász nagyságát, mert a gonosz sors már másodizben sujt le könyörtelenül és megdöbentő formában a monarchia trónjának várományosára.

Az iszonyattól felocsudva, mélyen megrendülten érezzük a gyászt, melyet a trónörökös és hitvesének tragikus halála Magyarország koronás királyára: Felségedre hozott s mely Felségedet dicsőséges élete alkonyán oly sok lelki megrázkódtatás után ismételten oly könyörtelenül sujtotta.

Mérhetlen gyászában Felségednek az egész ország s annak minden egyes polgára egyaránt igaz szivből osztozik.

Engedje meg azért legkegyelmesebben Felséged, hogy Magyarország egyik törvényhatóságának: Debreczen sz. kir. város közönségének nevében Felséged nagy bánatának részesei lehessünk s annak elviselését igaz részvétnyilvánításunkkal enyhítsük.

Kérjük a mindenható Istent, — ki Felségedet oly ritka magas életkorral áldotta meg, — adjon megkönnyebbülést Felséged bánatos szívének s találjon vigasztalást népének és az egész civilizált világnak osztatlan igaz részvétében.

Akik egyébiránt hódoló tisztelettel és változhatatlan hűséggel vagyunk

Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1914 junius hó 30-án tartott közgyűléséből

legalázatosabb hű alattvalói

Debreczen sz. kir. város közönsége és ennek nevében

Domahidy Elemér,
főispán.

Kovács József,
polgármester.

245—1914. bkgy.

Elnöklő főispán ur az ülést az alábbi szavakkal felfüggeszti:

„Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Azt gondolom, hogy a tanácskozást hódolatteljes érzelmeinkből és mélyen érzett gyászunkból kifolyólag, most tovább nem folytathatjuk. Minthogy azonban a tárgysorozatba olyan sürgős és halaszthatatlan ügyek vannak felvéve, melyek eltérő intézése különös fontossággal bír és késedelmen nem szenvedhet, bátor vagyok javasolni, hogy a tanácskozást még ma folytassuk“.

Határozat.

A tett indítvány a törvényhatósági bizottság egyhangú helyeslésével találkozáván, elnöklő főispán ur az ülést négy óráig felfüggeszti.

246—1914. bkgy.

Elnöklő főispán ur a közgyűlést délután 4 órakor ismét megnyitja.

A városi tanács előterjesztése Kovács József polgármester urnak, mint a Kossuth-szoborbizottság alelnökének a szobor elkészítése, s annak f. év május 3-án történt leleplezése és a felmerült költségek tárgyában beadott jelentéséről, melyben a jelentésnek a szoborbizottság iránt elismerésének és köszönetének nyilvánításával való tudomásul vételét javasolja.

Határozat.

279—13,447—1914. bkgy

A közgyűlés a Kossuth-szobor elkészítéséről s a f. év május hó 3-án történt ünnepélyes leleplezéséről és költségéről adott jelentést tudomásul veszi, a tett intézkedéseket minden irányban jóváhagyja és a szoborbizottság elnökeinek, tagjainak, sok éven át kifejtett munkásságáért a leleplezési ünnep sikeres rendezéséért a maga részéről is elismerését és köszönetét kifejezi s a bizottságot befejezett munkája után a további teendőktől felmenti.

Tudomásul veszi, hogy a szobor összes költsége 198,645 K 49 fillér volt és hogy rendelkezés alatt van 8190 K 54 fillér, melyet a szobrászművészek 3000 kor. visszatartott biztosítéka terhel és így a készpénz maradvány 5190 K 54 fillér lesz. A maradványra vonatkozólag kimondja, hogy azt a szobor környékének parkirozására fordítja.

247/14,308—1914. bkgy.

A városi tanács beterjeszti a f. évi május hónapról szóló polgármesteri jelentést.

1. Polgármesteri jelentés 1914. évi május hónapról.

A folyó 1914. évi május hónapról szóló jelentésemet tisztelettel a következőkben terjesztem elő:

I. Közegészségügy.

A május havi közegészségügyi állapot általában hasonló volt az április havihoz. A ragályos betegségek ugyan némi szaporodást mutattak, de ez is leginkább az aránylag veszélytelen kanyaró rovására esik. Egyéb betegségek közül a légutak hurutos bántalmi fordultak elő nagyobb számban, de enyhe lefolyással. A gyermekek nyári bélhurutja szintén mutatkozott, de a lefolyás itt sem volt súlyos. Előfordult vörheny 25, szamárhurut 6, fültömírgylob 6, roncsoló toroklob 10, kanyaró 39, bányahimlő 9, trachoma 2 esetben. Halálal végződött 4 vörheny eset.

Népesedés.

Május hó folyamán született a város kül-és belterületén 270 gyermek, meghalt 169 egyén. Házasságra lépett 71 pár.

Kórház betegforgalma.

Május hóra átjött 284 beteg. Május hónapban felvételt 378. Elbocsátott 406. Meghalt 30. Ápolás alatt maradt 226 beteg.

A kerületi tiszti orvosok által májás hóban 86 fekvő és 306 fentjáró szegény beteg és cseléd gyógykezeltetett.

Kerületi szülésznők e hóban 7 esetben nyújtottak segítyt szegény szülőknek.

Mentőegyesület működése.

Igénybe vétetett hatóság által 36 esetben, magánosok által 51 esetben.

II. Rendészet.

A rendőrség által letartóztatott: Lopásért 3 egyén, rendőri kihágásért 235 egyén, összesen: 238 egyén.

A kir. ügyészségnek átadatott: 3. Rendőrileg elintéztetett: 235. Összesen: 238 egyén.

A városról eltoloncoltatott: 63. A városon keresztül eltoloncoltatott: 46. Kényszerutlevéllel kiutasított: 31. Összesen: 140 egyén.

III. Iparügy.

A rendőrfőkapitányság, mint első foku iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorlására összesen 64 egyén láttatott el ipar engedéllyel vagy iparigazolvánnyal s ezek kiadása alkalmával 370 korona fizettetett be a házipénztárba ipariskolai célokra. Munkakönyv kiadatott 81 darab.

IV. Katonai ügy.

Mint átkelő beszállásoltatott 2 tábornok, 20 törzstiszt, 39 főtiszt, 8 családtag.

A fősorozás május 9—15-ik napjain tartatott meg s besoroztatott 387 ujonc. Előfogat adatott 6.

V. Adóügy.

Befizettetett a város lakossága által május hónapban adópénztárunk elszámolása alá eső

állami adó és kamat fejében.	312,993 K 43 f
Országos betegápolási póttadó	10,577 „ 88 „
Hadmentességi díj	1,814 „ 50 „
Fegyveradó	14 „ 50 „
Házalási adó	50 „ — „
Idegen adó és illeték	1,013 „ 92 „
Orsz. gazd. munkás- és cseléd-segélypénztár járulék	252 „ — „

Keresk. és iparkamarai illeték	1,753 „ 10 „
Nnyirvizszabályozási járulék	2,723 „ 12 „
Utadó	24,042 „ 52 „
Ebadó	173 „ — „
Egyházi adó	8,515 „ 17 „
Végrehajtási költség	2,385 „ 22 „
2 ^o / _o ipariskolai adó	4,495 „ 89 „
2 ^o / _o tűziváltás	4,495 „ 89 „
3 ¹ / ₂ ^o / _o alamizsnaváltás	7,867 „ 82 „
56 ¹ / ₂ ^o / _o községi pótdadó	127,009 „ 12 „

VI. Középitkezés és erdészet.

Középitkezésre és erdészetre vonatkozólag megemlíteni valóm nincsen.

VII. Községi bíróság ügyforgalma.

Április óról hátralék maradt	—
Május hónapban érkezett új panasz	366
Ebből elintéztetett ítélettel	115
Közbeszóló végzés hozatott	5
Egyezség kötött	31
Megszűnt	115
Hátralék nem maradt.	
Vidéki megkeresés érkezett	39
Végrehajtás elrendeltetett	85
Végrehajtás foganosított	66
Árverés elrendeltetett	11
Árverés foganosított	38
Felebbezés felterjesztetett	32
A rendőri bejelentési hivatal által kiadatott — kivándorlási célból — utlevél	17

Tisztelettel jelentem, hogy e hó 3-ik napján szép időben és ünnepség keretében tartatott meg a Kossuth-szobor leleplezése.

A nagybeteg Kossuth Ferenc és Kossuth Lajos Tivadar képviselőjében gróf Apponyi Albert jelent meg.

Az országgyűlés két háza, a függetlenségi párt, a szomszéd törvényhatóságok és községek szép számmal voltak képviselve.

Az ünnepi beszédet dr. Tüdös János orsz. gyűlési képviselő tartotta. Beszéde közben hullott le a lepel Margó Ede és Pongrácz Szigfrid szobrászművészek szép alkotásáról.

Délben a város a vendégek tiszteletére 600 teritékes ebédet adott.

Az elmúlt hónap gyászesetekben is igen gazdag volt. Hosszu szenvedések után, 25-én hunyt el Kossuth Ferenc országgyűlési képviselő, v. b. t. t., a függetlenségi pártnak hosszú időn át nagynevű vezére. Halála alkalmából a városi tanács az özvegyhez részvétiratot intézett s mint tudva van, a törvényhatósági bizottság is kifejezte részvétét.

Ugyancsak mult hó 20-ik napján hunyt el

Oláh Imre állami anyakönyvvezető, ki több mint egy évtizede buzgón teljesítette hivatását.

22-én hunyt el Hutflész Kázmér, a város bérlője és a törvényhatósági bizottságnak hosszú időn át kiváló tagja volt.

Végül tisztelettel jelentem, hogy az új választójogi törvény alapján elrendelt irni és olvasni tudást megállapító és igazoló vizsgálatok folyó hó 20-tól kezdődőleg 24-ig bezárólag tartattak meg 7 bizottság előtt.

Vizsgálatra jelentkezett 2347 egyén, kik közül a kitűzött határidő alatt e hét bizottság előtt megjelent 2047; ezek közül visszautasított 13 és így bizonyítvány kiadatott 2034 egyén részére.

Határozat.

Tudomásul vétetik.

248/13,469—1914. bkgy.

A városi Tanács jelentést tesz a közgyűlés által a városi Tanácsnak adott megbízások miben állásáról.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

249—1914. bkgy.

Polgármester bejelenti, hogy Sümeghy Ferenc a Csapó-utca elejének kiszélesítése ügyében a legutóbbi közgyűlésen interpellációt terjesztett elő.

Miután ezen tárgy a jelen közgyűlés tárgysorozatán 32. t. alatt fel van véve, az interpellációra választ adni nem szükséges.

Határozat.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

Márk Endre és Löfkovits Arthur napirendi indítványa.

Határozat.

250—1914. bkgy.

A közgyűlés a tett napirendi indítványok elfogadásával elhatározza, hogy a tárgysorozat 4-ik pontja alatt jelzett tárggyal, azaz a négy-millió függökölcsön ügyével kapcsolatban és egyúttesen a tárgysorozat 18-ik és 22-ik pontja alatt jelzett ügyeket, azaz a tüdőbeteg gondozó intézet 10.000 korona segélyének és a halápi iskola kibővítési költségének ügyét is tárgyalás alá veszi.

Belügyminiszteri leirat a 4 millió koronás függökölcsön felvétele tárgyában kelt közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyában.

Határozat.

251—14,469—1914. bkgy.

A közgyűlés megállapítja hogy, a kormányhatóságilag jóváhagyott 164—1914. bkgy. sz. határozat értelmében a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesülettől felveendő 4 millió korona függőkölcsönből 1 millió a közgyűlési határozat jóváhagyása után azonnal, további egy millió pedig a f. évi június hó első napján vehető igénybe, míg a további hason összegű részletek f. évi október 1-én, illetőleg az 1915. évi január hó 1-én állanak a város rendelkezésére.

Ezen tényállás folytán ez idő szerint a 4 millió koronás függőkölcsönből csupán 2 millió korona hova fordítására nézve intézkedik, míg a továbbiakra nézve a szeptember hóban tartandó rendes közgyűlésen fog határozni.

Szigoruan alkalmazkodva a m. kir. Belügyminiszter ur leiratához, a legsürgősebb szükségletekben a városi Tanács javaslatának elfogadásával a következőkben állapítja meg:

1. Az egyetemi telkek csatornázási költségeire fordítandó: 300,000 K.

Ezen munkálatok már folyamatban vannak és így annak költségei részben már esedékesek, részben pedig rövid idő alatt esedékessé fognak válni.

2. A hortobágyi öntöző mű költségére fordítandó: 500,000 K.

az 1. pont alatt kifejtett indokokból.

3. Az özv. Kiss Dánielné-féle Arany János-utca 26. sz. házastelek hátralékos vételár részletének kifizetésére fordítandó: 20,000 K.

Ezen összeg az eladással létesített megállapodás folytán a f. évi május hó 1-én vált esedékessé.

4. Az özv. Koós Antalné-féle Szepességi-utca 21. sz. házastelek vételárára kifizetendő: 14,000 K.

A fizetés már esedékes.

5. A Stein Lászlóné-féle Csillag-utca 6. sz. ház vételárára kifizetendő: 12,000 K.

A fizetés már esedékes.

6. A Gyöngyössy Sándor és neje tulajdonát képezett Baros-utca 1. sz. házastelek vételárára kifizetendő: 48,943 K 13 fill.

Ezen kisajátítási kártalanítási összeg a m. kir. Curia határozatával van megállapítva és így az már esedékes.

A fenti ügyben ügygondnoki díjban kifizetendő a m. kir. Curia határozata folytán: 80 K.

7. A Kiss József és neje tulajdonát képező Rákóczy-utca 24. sz. házastelek vételárára kifizetendő: 96,353 K 09 fill.

Ezen kisajátítási kártalanítási összeg a m. kir. Curia határozatával van megállapítva és így az esedékes.

8. A Papp Lajos és neje tulajdonát képezett

Burgundia-utca 11. sz. házastelek vételárára kifizetendő: 45,415 K 04 fill.

Ugyanezen ügyben ügygondnoki díjban kifizetendő: 180 K.

Ezen kisajátítási kártalanítási ár és ügygondnoki díj a m. kir. Curia határozatával van megállapítva és így már azok esedékesek.

9. A köztemető céljaira még szükséges és a Marussinszky Antal és társai tulajdonát képező Kónya-telepi földek vételára kifizetendő: 166,842 K 38 fill.

Ezen kisajátítási kártalanítási ár a m. kir. Curia határozatával van megállapítva és így az már esedékes.

10. Tüdőbeteg szanatórium céljaira kifizetendő még 200,000 korona. Ebből 100,000 korona a szanatórium megnyitásakor kifizetendő ki és minthogy az intézőség már a lakhatási engedély megadása iránt folyamodott, ezen összeg rövid időn belül esedékessé válik. 100,000 korona pedig a 74,232—1913. III/e. számú leirattal jóváhagyott szerződésben kötelesek egyéb hozzájárulások céljaira fordítani.

11. A villamos telepen a 14-ik gépegység felállítására kifizetendő 100,000 korona. A munkálat már befejeztetett, a felülvizsgálat folyamatban van és így az összeg már esedékessé vált.

12. A vízvezeteki házi bekötések és vizórák költségeire kifizetendő 462,765 korona 74 fillér. Minthogy a házi bekötések már megtörténtek és a vizórák is leszállítottak és azok szerelés alatt vannak, ezeknek költségei részben már esedékesek, részben pedig már rövid idő alatt esedékessé válnak.

13. A Samy László és társától vett Batthyány-utca 17. számú házastelek vételárára kifizetendő 20,000 korona. Ezen összeg a 4 millió korona függő kölcsönre vonatkozó és 9244/1914. sz. a. iktatott jelentésben felsorolva nem volt ugyan, minthogy időközben azonban a kormányhatósági jóváhagyás 85,455—1914. III/a. sz. alatt beérkezett, ennek kifizetéséről is gondoskodni kell és így ennek fizetése is esedékessé vált.

Megállapítja, hogy a felsorolt szükségletek összege összesen 1.986,579 korona 38 fillér.

Utastja a városi Tanácsot, hogy az ezen közgyűlési határozatban foglaltakhoz a legszigorubban ragaszkodjék.

Ezen határozat kormányhatósági jóváhagyás végett felterjesztetni rendeltetik.

252/14,401—1914. bkgy.

A városi Tanács beterjeszti a jog- és pénzügybizottság javaslatát a tüdőbeteg gondozó intézet segélyére megszavazott 10,000 koronának a felveendő új négy milliós függő kölcsön terhére háritása iránt.

A városi Tanács tekintettel arra, hogy az új négy milliós kölcsön már preliminált szükségletek fedezésére engedélyeztetett, javasolja, hogy a 10,000 korona megállapítandó százalékkal pótdadóba vettessék ki, illetőleg a pótdó ezzel az összeggel emeltessék.

Márk Endre bizottsági tag indítványozza, hogy ez a szükséglet az új négy milliós függő kölcsön második két milliós részletének terhére utaltassék.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a Tanács javaslatát mellőzi és a tüdőbeteg gondozó intézetre megszavazott 10,000 korona évi segélynek a 164—1914. sz. közgyűlési határozattal megszavazott és 101,109—1914. III/C. sz. B. M. leirattal engedélyezett új négy milliós függő kölcsön második két milliós részletéből fedezését rendeli el.

Utastija ennél fogva a városi Tanácsot, hogy ezt a határozatot 15 napi közszemlére tegye ki, annak lejártá után jóváhagyás végett m. kir. Belügyminiszter urhoz terjessze fel.

253/14,402—1914. bkgy.

A városi Tanács beterjeszti a jog- és pénzügyi bizottság javaslatát a halápi állami iskola építési költségének fedezete tárgyában.

A Tanács javasolja, hogy miután az iskolaépítés költsége, mely 26,000 koronára van előirányozva, a négy milliós új függőkölcsön terhére fel nem számítható, az 1914. évi pótdó emelésével, pótdóban vettessék ki és a mutatkozó szükséglet így fedeztessék.

Löfkovics Arthur bizottsági tag indítványozza, hogy a halápi iskola építési költsége a most felveendő négy milliós függő kölcsön második két milliós részletére utaltassék és ott, nem pedig pótdóban nyerjen fedezetet.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a Tanács javaslatának mellőzésével az indítvány értelmében a halápi iskola kibővítésére szükséges 26,000 korona szükségletnek a 164—1914. sz. közgyűlési határozattal megszavazott és a 101,109. 1914. III/c. sz. leirattal engedélyezett négy milliós új függő kölcsön második két milliós részletébe felvételét rendeli el.

Utastija ennél fogva a Tanácsot, hogy ezt a határozatot 15 napi közszemlére tétesse ki, ennek lejártá után jóváhagyás végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz terjessze fel, egyidejűleg pedig tegyen intézkedést aziránt, hogy az iskola ez év őszére felépüljön.

254—12,605—1914. bkgy.

5. Belügyminiszteri leirat városunkban a XVI-ik gyógyszerár felállításának engedélyezése ügyében.

Határozat.

A közgyűlés a belügyminiszteri leiratot tudomásul veszi.

255—14,466—1914. bkgy.

A városi tanács bemutatja a m. kir. Belügyminiszter ur leiratát a Szent-Anna-utca szabályozási vonala megváltoztatása ügyében kelt határozat alapján. Egyben olvastatott a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságéval egyező javaslata.

Határozat.

A közgyűlés a Szent-Anna-utca elejének rendezése végett elhatározza, hogy a Szent-Anna-utca szabályozási vonalát úgy állapítja meg, hogy az utca szélessége husz méter legyen, természetesen az árkádok építkezés mellőzésével.

Minthogy azonban a város közönsége egyáltalán nem rendelkezik az utcarendezés költségére kellő fedezettel, kimondja a közgyűlés, miszerint megbizza a városi Tanácsot, hogy tárgyaljon az ottani érdekelt telektulajdonosokkal a tekintetben, hogy várnának-e a megállapítandó vételár későbbi kifizetésére, ha a város részükre a fizetésig kamatot biztosítana.

A továbbiak tekintetében a tárgyalás befejezése után és annak eredményéhez képest fog intézkedni.

256—13,512—1914. bkgy.

7. Belügyminiszteri leirat a nyugdíj-jogsultsággal nem bíró kórházi alkalmazottak érdekében módosított kórházi alapszabályzat jóváhagyásáról.

Határozat.

A közgyűlés utalással a 124,624—1913. VII/b. B. M. sz. a. kormányhatósági jóváhagyást nyert 305—17,878—1913. bkgy. sz. a. hozott határozatra m. kir. Belügyminiszter urnak „Kórházi alapszabályzat“-tot jóváhagyó leiratát tudomásul veszi.

257—12,568—1914. bkgy.

A városi tanács bemutatja a m. kir. Belügyminiszter ur jóváhagyó rendeletét a városi alkalmazottak fizetési előlegéről alkotott szabályrendelet tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés a leiratot tudomásul veszi és kimondja, hogy ezen szabályrendelet 1914 aug. 1-én lép életbe.

258/14,406—14,223—1914. bkgy.

M. kir. földmivelésügyi miniszter ur 3272. 1914. sz. leirata a hortobágyi 3000 holdas kísérleti öntöző telep ügyében.

A tiszti főügyész jelentése a halastavak bérlete tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés kimondja, hogy a hortobágyi kísérleti és öntöző telepet a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 3272—1914. sz. leiratában foglalt feltételek mellett a város kezelésébe átveszi.

A halastavak bérletére nézve a tiszti főügyész által készített szerződés-tervezetet azzal a módosítással fogadja el, hogy:

1. A tógazdaságnak a haltenyésztés céljaira szükséges vízzel ellátására a város kötelezettséget nem vállal; a vízkészletről az üzemi költség terhére a bérlő tartozik gondoskodni.

2. A város közönsége halfogyasztásának fedezésére évenként 600 m., a szükséglet emelkedésével ezen felüli mennyiségű halat a városnak a legkisebb nagybani eladási áron átenged.

A bizottság utasítja a városi Tanácsot, hogy az így elfogadott szerződési feltételek mellett a Haltenyésztő társasággal a szerződést kösse meg, egyben felkéri a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. miniszter urat, hogy a debreczeni kulturmérnöki hivatal útján a szóban levő nagyjelentőségű üzemeknél a város közönségét a jövőben is támogatni méltóztassék. Az ilyen értelemben tartandó felirat szerkesztésével a közgyűlés a városi Tanácsot megbizzza.

259—1914. bkgy.

Elnöklő főispán ur az idő előhaladottságára való tekintettel este $\frac{3}{4}$ órakor a közgyűlést felfüggeszti s a folytatólagos közgyűlés idejéül július hó 1-én délután 3 órát, helyéül a közgyűlési termet kifizüzi.

II. nap.

260—1914. bkgy.

Főispán ur elfoglalván az elnöki széket, üdvözli a Bizottság megjelent tagjait és a tegnapi napon felfüggesztett közgyűlést $3\frac{1}{4}$ órakor megnyitja.

261—14,016—1914. bkgy.

M. kir. Földmivelésügyi miniszter ur leirata a m. kir. kincstár által a méntelep részére bérelt laktanya évi bérösszegének megállapítása s a laktanyának egy 50 lóra tervezendő istállóval kibővítése tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés kimondja, hogy tekintettel arra, hogy a m. kir. méntelepi laktanya bérletére vonatkozó szerződés meghosszabbítása tárgyában kelt határozattal megállapított évi 26,000 korona bérösszeg beható mérlegelés alapján a befektetett összeg nagyságához mérten méltányos összegben állapított meg, ide vonatkozó határozatát fentartja. Kimondja egyszersmind, hogy hajlandó a szóban levő laktanyát egy 50 ló befogadására alkalmas istállóval kibővíteni, azonban tekintettel arra, hogy az épület fentartási költsége nagy összeget igényel, másfelől tekintettel a pénzügyi viszonyokra, csakis abban az esetben, ha az építendő istállóért évi bértérítés címén a bekerülési költség nyolc százaléka fizettetik.

262/13,135—1914. bkgy.

Olvastatott a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 49,883/1913—III. sz. leirata a Debreczeni Termény Áruraktár és Gyáripár r.-t. által áruraktára udvarából kiágazólag a Debreczen-monostorpályii törvényhatósági út jobb oldalán az árkon túl eső, az uttal párhuzamosan haladó földszávon tervezett lőüzemü iparvasut közgazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyvben foglalt megállapítások jóváhagyása tárgyában.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés megállapítja, hogy 1912. évi május hó 30-án és folytatva tartott rendes közgyűlésben 236/9791. sz. alatt hozott határozattal megengedte ugyan, hogy a fentírt és a szóban levő iparvasut a monostorpályii törvényhatósági közut jobb oldalán haladó földszávon, a határozatban felsorolt feltételek mellett, elhelyezhető legyen, minthogy azonban a szóban levő iparvasut a törvényhatósági közutat is többször metszi, az ezen igénybe vételre vonatkozó kereskedelemügyi m. kir. miniszteri jóváhagyást igénylő engedélyt a törvényhatósági bizottságnak közgyűlési határozattal kell megadnia. A városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságéval egybehangzó javaslata elfogadásával kimondja a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, hogy a Debreczeni Termény Áruraktár és Gyáripár r.-t. által áruraktára udvarából kiágazólag a Debreczen-monostorpályii törvényhatósági közuton vezetni tervezett lőüzemü iparvasut részére a

Debreczen-monostorpalyii törvényhatósági közut igénybe vételét — a 236/9791—1912. bkgy. sz. határozatban, valamint a szóban levő iparvasut közigazgatási bejárásáról 1913. évi május hó 20-án és 21-én felvett jegyzőkönyvben foglalt kikötések és megállapítások s végül a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 49,883/1913—III. sz. leiratában felsorolt engedélyezési feltételek mellett engedélyezi. Az engedélyezés feltételül azonban kiköti a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, miszerint az igénybe veendő közutszakaszon a többször hivatkozott jegyzőkönyv 1., 2., 8., 10. és 11. pontjaiban említett átalakításokat és munkálatokat az igénybevétel előtt a társaság saját költségén eszközölni, fenntartani és az iparvasut megszűnése esetén az eredeti állapotot visszaállítani tartozik.

A további megfelelő intézkedések megtételével a városi tanácsot megbizsa.

Ezt a határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni, s annak eltelte után az ellene netalán beérkező felebbezéssel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz felterjeszteni rendeli.

263/13,129—1914. bkgy.

Kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur 25,868—1914. számú leirata az Iparközéptanodai alapítvány alapító levelének elkészítése és bemutatása tárgyában.

A jog- és pénzügyi bizottság s a városi tanács a tiszti főügyész által készített alapító levél tervezetet észrevétel nélkül elfogadásra ajánlják.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság a bemutatott alapító levél tervezetet elfogadja, megállapítja.

Utastja a városi tanácsot, hogy az elfogadott alapító levelet a jelen határozat kapcsán kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz terjessze fel.

E határozat nyolcz napon belül 15 napi közszemlére teendő ki.

265/13,927—1914. bkgy.

Tárgyaltatott Győr vármegye közönségének átirata, melyben a tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyainak törvényhozás útján leendő szabályozása iránt a miniszterelnök urhoz intézett feliratának támogatása iránt.

Határozat.

A közgyűlés a feliratot hasonló szellemű felirattal támogatja.

266—1914. bkgy.

15. Baja város közönségének megkeresése az ipari munkának vasárnapi és ünnepnap szü-

neléséről szóló törvényjavaslat 15. §-ának módosítása tárgyában kelt feliratának támogatása iránt.

Határozat.

Közgyűlés a tanácsnak és a jog- és pénzügyi-bizottságnak egyező javaslatát elfogadja s ennek értelmében a maga részéről is kéri a kereskedelemügyi miniszter urat, miszerint a két vagy több napra terjedő kirakó vásár idejében és vasárnap az árusítás egész nap fennakadás nélkül végezhető legyen.

267/14,407—1914. bkgy.

A városi tanács bejelenti, miszerint a csatornázási szabályrendeletben megállapított díjak, a csatorna-mű amortizációs és üzemi költségeit nem fedezvén, megbizást nyert a bizottsági közgyűléstől arra, hogy a csatornahasználati díjak felemelése és kivetése, illetve a csatorna-mű amortizációs és üzemi költségének miként fedezése tekintetében tegyen előterjesztést.

Ezen megbizatásnak eleget óhajtván tenni, a városi tanács bemutatja a t. főügyésznek idevonatkozólag beadott véleményes jelentését s az abban foglaltaknak alapján amaz elv szem előtt tartásával, hogy a városi csatorna-mű előnyeit nemcsak a csatornamenti telektulajdonosok, hanem a város össz lakossága — élvezik, így annak költségei, a csatornamű létesítésével kapcsolatos előnyökhöz képest, a város lakossága között aránylagosan megosztandó: javasolja a jog- és pénzügyi bizottsággal egyetértőleg, miszerint a mintegy 152,000 korona évi költségéhez a most kiépített csatorna mentén levő telektulajdonosok terhére fix összegben 36,000 korona hozzájárulás állapittassék meg, amennyi őket eddig is terhelte a szabályrendelet szerint kivetett csatornadíjakban, az ezen felüli költség pedig pótdó utján fedeztessék, amelynek különben is mintegy 51%-a — tekintettel arra, hogy az összes egyenes állami adóknak több mint felét képezi a házbéradó — szintén a háztulajdonosokat terheli.

A most kiépítve lévő közcsatorna mentén fekvő telkek tulajdonosai terhére ezen külön megállapított hozzájárulási összeg a telkek nyers jövedelme — az állandóan adómentes épületek évi bérértéke — s a beépítetlen telkek kataszteri tiszta jövedelme alapján vettessék ki.

Az állandóan adómentes épületek bérértékét a törvényhatósági bizottság által alakítandó szakértő bizottság javaslata alapján I. fokon a városi tanács állapítaná meg, melynek határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz felebbezésnek volna helye, innen pedig a m. kir. közigazgatási bírósághoz panasszal lehetne élni.

Uj városrészek csatornázása esetén a törvényhatósági bizottság esetről-esetre állapítsa meg

az érdekelt telektulajdonosok hozzájárulásának mérvét.

Javasolja továbbá a városi tanács, hogy ezen elvi megállapodások elfogadásával — ezeknek megfelelően — a szabályrendelet módosíttassék, illetve pótolttassék s az ekként módosított illetve pótoltt szabályrendelet 15 napi közszemlére kitétvén, ennek elteltével az ellene netán beérkező felebvezésekkel együtt — kormányhatósági megerősítés végett — m. kir. belügyminiszter urhoz terjesszessék fel.

Minthogy pedig a szabályrendelet ezen módosításával csak a jövő 1915. évre történhetik gondoskodás a csatornamű amortizációs és üzemi költségeinek teljes összegében fedezéséről, holott a csatornamű költségelirányzata már a folyó évre is hiányt mutat fel: ennél fogva javasolja a városi tanács, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy ezen hiány a folyó évben a háztulajdonosok által megtérítendő házi csatlakozó csatornák külön alapként kezelt költségéből fedeztessék.

A városi tanács e javaslatával szemben — illetve e tárggyal kapcsolatosan indítványozza:

1. Király József biz. tag, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy a csatornázási szabályrendelet akképen módosíttassék, hogy a város részéről elfogadott 46% költségen felül, amely összeg pótdából fedeztetik, minden költség azokra háríttassék, akik annak előnyeit élvezik, t. i. a ház- és telektulajdonosokra; és azt, hogy minden kivetés %-ban kifejezve állapíttassék meg.

2. Dr. Révi Nándor biz. tag, hogy a legutóbbi nagymérvű eszések miatt a csatornázási műnél tapasztalt hibák és hiányok szakértői megállapítása és orvoslása végett irjon fel a th. bizottsági közgyűlés a m. kir. kormányhoz szakértők kiküldetése iránt.

3. Zellinger Ede biz. tag, rendeltessék el vizsgálat annak megállapítása végett, hogy kit terhel a felelősség azért a mulasztásért, hogy a már három éve megnyitott csatornák tisztítási munkálatai a két év előtt meghozatott tisztító gépekkel nem eszközöltettek, sem pedig más megfelelő módon a tisztításról gondoskodás nem történt.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés Király József és Dr. Révi Nándor bizottsági tagok indítványának elvetésével a városi tanácsnak a jog s pénzügyi bizottságéval egyező javaslatát Zellinger Ede biz. tag indítványával kipótoltan elfogadván a csatornázási szabályrendelet 12. §-át, amely szerint: „a város házipénztára a városi telkek és közterületek évi járuléka czimén, a városi telkek csatornáinak kezelése és tisztításáért évenként 44,000 koronát fizet a csatornaépítési alapnak“

törölni rendeli, valamint törölni rendeli a csatornázási szabályrendeletnek a csatornázási díjak megállapítására vonatkozó rendelkezéseit is és határozatilag kimondja, hogy a most kiépítve levő közcsatorna mentén fekvő telkek tulajdonosai a házi csatlakozó csatornák előállítási költségén felül — a közcsatorna építési és üzemben tartási költségeihez — évenként 36,000 korona fixösszeggel tartoznak hozzájárulni, a még fedezetlenül maradó költségek pedig pótdóban fognak fedezetet nyerni.

Kimondja továbbá a közgyűlés, hogy ezen külön hozzájárulási összeg a telkek nyers bérjövödelme, az állandóan adómentes épületek évi bérérteke, s a beépítetlen telkek után pedig ezek kataszteri tiszta jövödelme alapján vettetik ki.

Az állandóan adómentes épületek évi bérértékét az alább kiküldendő szakértő bizottság javaslata alapján I-ső fokon a városi tanács állapítja meg, melynek határozata ellen a közgazgatási bizottsághoz van felebvezésnek helye, innen pedig a m. kir. közigazgatási bírósághoz lehet panasszal élni.

Uj városrészek csatornázása esetén a törvényhatósági bizottság az érdekelt telektulajdonosok hozzájárulásának mérvét esetről-esetre állapítja meg.

Az állandóan adómentes épületek évi bérértékének megállapításánál véleményező hatáskörrel eljáró bizottság tagjaiul a bizottsági közgyűlés Csóka Sámuel tanácsnok tb. főjegyző elnöklete alatt Horváth János és Rickl Antal bizottsági tagokat küldi ki, illetve kéri fel.

Végül kimondja a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, hogy a fenti elvi megállapodásaihoz képest a jelenleg érvényben levő csatornázási szabályrendeletet módosítja, illetve kiegészíti s az ekként megállapított szabályrendeletet a mellékelt szövegezéssel 15 napi közszemlére kitétetni s annak elteltével az ellene netalán beérkező felebvezésekkel együtt kormányhatósági megerősítés végett, m. kir. belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

Végül elrendeli, hogy a csatornamű amortizációs és üzemi költségeinek a csatornázási szabályrendelet most módosított rendelkezései szerint szedett csatornadíjakból a folyó évben nem fedezhető része a házi csatlakozó csatornáknak a háztulajdonosok által visszatérítendő s külön alapként kezelt költségéből fedeztessék.

Zellinger Ede biz. tag által tett indítvány elfogadása következtében pedig utásítja a közgyűlés a városi tanácsot, tartson vizsgálatot annak megállapítása végett, hogy kit terhel a felelősség azért a mulasztásért, hogy a már 3 éve megépített csatornahálózat tisztítása a 2 év előtt meghozatott tisztító gépekkel nem eszközöltetett,

sem más megfelelő módon a tisztítás tekintetében gondoskodás nem történt.

A további szabályszerű intézkedések megtételével a bizottsági közgyűlés a városi tanácsot megbizzza.

268/14,470—1914. bkgy.

A városi Tanács betérjeszti a város házipénztárának, valamint az általa kezelt alapoknak és alapítványoknak, továbbá a világítási, nyomda, köztisztasági, fuvarozási, valamint a tégl- és cserépgyár 1913. évi zárószámadásait.

Határozat.

A közgyűlés a Tanács előterjesztését némi módosítással tudomásul veszi.

269--1914. bkgy.

A tárgysorozat 17. pontja alatt felvett ügy letárgyalása után elnöklő főispán ur az idő előhaladottsága miatt a közgyűlést $\frac{3}{4}$ órára felfüggeszti és annak folytatását a f. évi július hó 2-ik napjának d. u. 3 órájára tűzi ki.

III. nap.

270—1914. bkgy.

Főispán ur elfoglalván az elnöki széket, üdvözli a Törvényhatósági Bizottság megjelent tagjait és a tegnap felfüggesztett közgyűlést d. u. $3\frac{1}{4}$ órakor megnyitja.

271/14,395—1914. bkgy.

Előterjesztetett a gazdasági felügyelői állás átszervezése.

Határozat.

A közgyűlés a Tanács javaslatát elfogadva kimondja, hogy a gazdasági felügyelőnek akadémiai képesítéssel, vagy gazdatiszti oklevéllel és gyakorlati ismeretekkel kell bírnia.

Ezzel kapcsolatban a kulturtanácsnoki állásra vonatkozólag a szervezeti szabályrendelet 252. §-át akként módosítja, hogy ezen szakasz pótlásul a következőket veszi be:

„Kulturtanácsnoki álláshoz középiskolai tanári oklevéllel bíró pályázó is megválasztható.“

272—14010--1914. bkgy.

A városi Tanács bemutatja a házszemét fuvarozásáról szóló szabályrendelet-tervezetet s a háztisztasági vállalatnak a házi szemét értékesítése tárgyában tett jelentését.

Határozat.

A törvényhatósági közgyűlés azon okból, mert a benyújtott szabályrendelet többféle tekintetben átdolgozásra és kiegészítésre szorul, azt a napirendről leveszi és azzal adja vissza a Tanácsnak, hogy annak idején újból terjessze be.

273/14,300/14,468—1914. bkgy.

Olvastatott a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak leirati értesítése arról, hogy a 12,537—1914. felterjesztés folytán a postatelek cseréje ügyében tárgyalásokat kezdeni nem kíván.

Határozat.

A közgyűlés tudomásul veszi a leiratot, az ügyet a napirendről leveszi.

274—14,146--14,409—1914. bkgy.

Olvastatott a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 28,255—1914—III/2. sz. leirata a Szabó Kálmán-utca közvágóhídi, valamint a Szabó Kálmán-utca Homokkert-utcai alternatív vonalak kiegészítése tárgyában.

Olvastatott továbbá a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi Tanácséval egybehangzó idevonatkozó javaslata.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságéval egyező javaslata elfogadásával a 8/2266—1914. bkgy. sz. határozat vonatkozó részének megváltoztatásával a következőket határozza:

A Debreczeni Helyi Vasut r.-t. igazgatóságát a terület használati szerződésben 1. pont alatt vállalt azon kötelezettsége alól, amely szerint: „A m. kir. államvasutak debreczeni pályaudvarától kiindulva a Homokkert-utcán át a Kossuth-utcai vonalba való beágazással vezetendő vonalat 1915. évi december hó 31-ig kiépíteni és megnyitni tartozik, — felmenti.

Ehelyett azonban köteles a Debreczeni Helyi Vasut r.-t. ugyancsak az 1915. évi december hó 31-ig a 454/18,390—18,348—1912. bkgy. sz. határozatnak megfelelőleg a m. kir. Dohánybevéltő hivatal teherforgalmának részbeni lebonyolítása céljából a Dohánybevéltő hivatal és a Magyar Királyi államvasutak szerencsi vonala között vágány összeköttetést, továbbá a közvágóhídi vonal mentén kitérő vágányt és fűtőházat létesíteni.

Köteles továbbá a Debreczeni Helyi Vasut r.-t. ugyancsak a fenti határidőig a Petőfi-térről kiindulólag a Homokkerti felüljárón és a Szabó Kálmán-utcán keresztül a közvágóhídi vonalhoz való csatlakozással létesítendő új személyszállító vonalat szintén kiépíteni.

Ezen vágányok kiépítése után a Debreczeni Helyi Vasut r.-t. a Dohánybeváltó hivatalhoz a Piac- és Kossuth-utcákon keresztül teherforgalmat a nap bármely szakában ugyan, de csak a következő kivételes esetekben bonyolíthatja le:

a) Ha a Debreczen—Nyirbátori vasutról érkező és ugyanoda irányuló árukat kell a dohánybeváltóhoz és onnan viszont továbbítani;

b) Ha a Máv.-nak kocsihány miatt a dohánybeváltó kocsijainak szükségletét fedezni nem tudnak és amely esetben a Debreczen—Nyirbátori vasut saját kocsijait kívánják a telepre kiállítani;

c) És végül, ha a Máv.-on beállható forgalmi zavarok, vagy torlódások miatt késedelmesen, vagy egyáltalán nem lehetne a dohánybeváltó rakott kocsijainak az engedélyezés alatt álló vágány összeköttetésre való kiállítását teljesíteni.

Kimondja a közgyűlés, hogy azon időtől kezdve, amikor a jelenlegi Hatvan-utcai állomás ki fog helyezettetni, a dohánybeváltó hivatal forgalmának a Piac-utcán és Kossuth-utcán való lebonyolítása beszüntetendő lesz.

Kimondja végül azt is, hogy a fentmondott vasutvonalak megépítése után a Debreczeni Helyi Vasut r.-t. a máv. pályaudvarától a nagyerdőig terjedő vonalon, a Kossuth-utcán a Nap-utcáig és a Hatvan-utcán a Reáliskola-utcáig teherkocsikat csak a nappali villamos üzem befejezése után lesz jogosítva ki- és berakás végett kiállítani és azok ezen helyeken csupán d. e. 10 óráig maradhatnak.

Ezt a határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni s annak eltelte után az elene netalán beérkező felebbezéssel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

275/14,403—1914. bkgy.

Olvastatott a m. kir. belügyminiszter urnak 188,238—1912. III/b. számú leirata a Magyar vasuti forgalmi r. t. részére kocsitároló és gépjavitó-telep céljaira 100 kat. hold terület bérbeadása tárgyában kelt 118—1912. bkgy. sz. határozatnak elvileg jóváhagyása tárgyában.

A városi tanács bejelenti, hogy a leirat leérkezte után a nevezett vasutársasággal a vállalat terjedelmére, az átengedett területen felépítendő létesítményekre, valamint a létesítés határidejére nézve tárgyalásokat folytatott. Bejelenti továbbá, miszerint a Miklós-, Széchenyi- és Hatvan-utcák végén elhúzódó vasuti vágányok, valamint a vásártéren levő vasuti állomás kihelyezésének kérdésében tárgyalásokat kezdett, ezen tárgyalás során gondoskodott arról, hogy a kihelyezés tervei elkészüljenek, megállapította azon területeket, amelyekre az említett vágányok áthelyezése után telek-értékemelkedési járulék lesz kivethető

és most van folyamatban ezen területek tulajdonosainak és az általuk kért területek nagyságának megállapítása.

A megindult tárgyalásokból úgy látszik, hogy a városnak körülbelül 700,000 koronát kellene előlegezni a kihelyezés költségeire, amelyek ugyan előre láthatólag teljes összegükben, vagy legalább is legnagyobb részükben megtérülnének, azonban azok csak évek múlva lennének behajthatók és így a szükséges összegnek előteremtéséről a városnak kellene gondoskodni. Ilyen körülmények között a vasuti r. t.-gal tárgyalat abban az irányban is, hogy nem volna-e hajlandó az ügynek a várost érintő pénzügyi részét is valamely feltételek mellett megoldani, anélkül, hogy az a város részéről ez idő szerint fizetést igényelne. A vasutársaság kijelentette, hogy a pénzügyi mai helyzete mellett idevonatkozólag semmiféle megoldással nem tud szolgálni.

Ezen tényállás folytán a városi tanács úgy látja helyesnek, hogy a kocsitároló ügye a Hatvan-utcai állomás kihelyezésétől függetlenül oldassék meg. A Hatvan-utcai állomás kihelyezése ugyanis tetemes anyagi hozzájárulást igényel a várostól, amelyre ez idő szerint fedezet nincs, a kocsitároló telep ügye pedig a várostól anyagi hozzájárulást nem kíván, sőt minthogy részben direkte, részben indirekte a városnak csak előnyököt nyújt, ennél fogva annak létesítése mielőbb megvalósítható. Ennek folytán a vasutársasággal egyetértőleg a szerződést elkészítette és az átengedendő terület helyszínrajzát a mérnöki hivatal által kiállíttatta és azokat elfogadás végett beterjeszti.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács által előterjesztett indokolás alapján, annak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát magáévá teszi és a bemutatott szerződés-tervezetet az ahhoz fűzött vázrajzzal együtt jóváhagyja. A szerződés 11. §-a pótlásául bevenni rendeli azonban azt, hogy amennyiben a vasutársaság szerződését átruházná a várossal szemben az átruházás esetén is szavatos marad. Amennyiben pedig a tároló-telepnek úgy a m. kir. államvasutakkal, mint a nyirbátori vasutal összeköttetést kell nyernie, a szerződés azonban ez irányban intézkedést nem tartalmaz, megbizsa a városi tanácsot, hogy az összeköttetés módzatai és feltételei tekintetében a magyar vasuti forgalmi részvénytársasággal tárgyaljon és a tárgyaláson történendő megállapodást jóváhagyás és elfogadás végett terjessze a közgyűlés elé.

Végül megbizsa a városi tanácsot, hogy a kisállomás kihelyezése ügyében egy év alatt tegyen jelentést.

276/12,688/12,900—1914. bkgy.

Olvastatott a Debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasutat kezelő debreczeni helyi-érdekű részvénytársaság kiküldöttével a debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasut 50—72. sz. szelvényei között fekvő és a tudományegyetem felállítása folytán áthelyezendő vonalszakasz építési munkálatai tárgyában kelt 218/11,674—1914. bkgy. számú határozat folytán tartott közös tárgyalásról felvett jegyzőkönyv.

Olvastatott továbbá a városi tanács ide vonatkozó javaslata.

Határozat.

Tekintettel arra, miszerint a törvényhatósági bizottsági közgyűlés meggyőződött arról, hogy azon ideiglenes megoldás, mely a 218/11,674—1914. bkgy. sz. határozattal akként tervezetett, hogy a vasut a nánási vasut vágányain induljon ki és haladjon a Nyulasi megállóig, ahonnan a Nagyerdő alatt építtessék meg az összeköttetés a jelenlegi nagyerdei külsőerdőori csöszháznál levő megállóig, ahol azután csatlakozzék be a jelenlegi vágányokba: lényegesen többbe kerülne azon 80,898 kor. 58 fillérenél, amelybe a debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasut nagyerdei összekötő vágányának, az egyetemi épületcsoport hátamegké kihelyezése kerül; tekintettel továbbá arra, hogy azon megoldás, mely szerint a debreczen—nyirbátori vasut a nánási vasut vágányain induljon ki, amiatt, mert a debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasut, míg a debreczen—nánási vasut a Máv. üzemében van, igen nagy akadályba ütközik, melyeknek leküzdésére a debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasut részvénytársaság igazgatósága nem vállalkozik; tekintettel végül arra, hogy azon megoldás, miszerint a debreczen—nyirbátori vasut összekötő-vágánya akként helyeztessék át, hogy az a baromvásártéren fekvő részből kiágazólag a lóversenytér és a Nagyerdő megkerülésével jusson el a Nagyerdő végén levő külsőerdőori csöszházhhoz, lényegesen többbe kerülne, mint a városi tanács által ajánlott módosítás, — ezen több költségre ez idő szerint a városnak fedezete nincs: a törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács javaslatát elfogadja és a vonalvezetésnek a mellékelt, 1913. évi január 8-áról keltezett helyszínrajznak megfelelő megállapításával, a vonatkozó költségvetést a következő módosításokkal fogadja el:

a) amennyiben a debreczen—nyirbátori helyi-érdekű vasut részvénytársaság a 10%-os anyagkezelési pótlékhoz ragaszkodnék, a vágányáthelyezéshez szükséges anyagokat a város szerzi be és természetben bocsátja a részvénytársaság rendelkezésére;

b) a természetben átadott anyagok után semmiféle pótlék nem számítható fel;

c) a költségszámítás VIII. 3. tétele címén csakis tényleg teljesített munkák és időközi kamatok számíthatók fel;

d) időközi kamat csak a tényleg felmerült költségek után és a leszámolás benyújtásától esedékesen számítható fel. A kamat 6%-nál több nem lehet;

e) a leszámolás a tényleges és okiratokkal igazolt költségek alapján történik;

f) előbb az új összekötő-vágány létesítendő és csak azután a régi anyag felhasználásával a felbontott állomási vágány és vágányhosszabbítás;

g) a jelenlegi elágazási és Nyirbátor felőli kijáratú kitérő jókarban levő anyaga az egyik váltó kivételével felhasználandó.

Az így megállapítandó költségeket a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesülettől felvenni elhatározott 4 millió koronás függőkölcsön még rendelkezésre álló része terhére engedélyezi.

Ezen határozatot 8 napon belül 15 nap közszemlére kitenni s annak eltelte után az ellene netalán beérkező felebbezéssel együtt a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

Tanácsi előterjesztés a favágásra 20,000 korona póthitel engedélyezése iránt.

A jog- és pénzügyi bizottság a póthitel engedélyezését javasolja.

277—11,673—1914. bkgy.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság az erdőmester 10,573/1914. szám alatt iktatott előterjesztésében foglalt indokokra tekintettel, az 1914. évi költségvetésben favágás címén előirányzott összegben felül huszezer korona póthitelt engedélyez.

A póthitel fedezetül az előterjesztés szerint kitermelt több famennyiség eladási ára jelöltetik ki:

E határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére teendő ki, s annak lejártával kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

278—14,015—1914. bkgy.

A városi Tanács betérjeszti a rendőrségközponti épület építési munkálatainak kivitele során, a központi gőzfűtés radiátorainak, illetve fűtő telkének az eredeti tervezettől eltérőleg az ablakfülkékben szükséges elhelyezése, ugyancsak a 28 ló befogadására tervezett istálló épületnek, részben a Gylányi laktanya telkén leendő megépítése ügyében.

Határozat.

A közgyűlés a Tanács javaslatát elfogadja és utalással a m. kir. Belügyminiszter urnak 101,706—1913. III/e. sz. alatt kelt leiratában a rendőrségi palota központi fűtés berendezésének létesítését illetőleg kelt rendeztetésére, valamint a közgyűlés 306/18,590—1914. bkgy. sz. határozatára, tekintettel a már folyamatban levő építkezési munkálatokra, elrendeli, hogy a központi fűtés radiátorai az eredeti tervezettől eltérően az ablakos fülke részeiben helyeztessenek el. Ugyancsak elfogadja a 28 ló elhelyezésére vonatkozó javaslatot is.

280/14,495/14,545—1914. bkgy.

Olvastatott a város részére ujjonnan felveendő nagykölcson munkálatainak előkészítésére kiküldött bizottság jelentése.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és a megbízást meghosszabbítja azzal, hogy a pénzügyi állapotát a bizottság kísérje állandó figyelemmel és új hosszú lejáratu kölcsön megszerzése céljából a város polgármesterével együttesen minden lehetőséget kövessenek el és eljárásokról annak idején jelentsenek.

Egyben felhatalmazza a bizottságot, hogy a szükséghez képest a város polgármesterének tett bejelentés után a kölcsön megszerzése céljából úgy Budapestre, mint esetleg külföldre meheszenek.

Polgármester ur 1567—1914. eln. számu jelentése egy fegyelmi ügy befejezéséről.

Határozat.

281—13,930—1914. bkgy.

Tudomásul vétetik.

282/11,671—1914. bkgy.

Tárgyaltatott a Magyarországi Kisbirtokosok Országos Szövetségének megkeresése a törvényhatóságnak tagjai sorába belépése iránt.

Határozat.

A közgyűlés, bár tudatában van a szövetségnek a kisbirtokosok és a magyar nép érdekeiért kifejtett munkásságának, mégis tekintettel a város házipénztárának erősen igénybe vett, nagymérvű megterheltségére, ez idő szerint a szövetségbe belépni nem kíván.

283/14,011—1914. bkgy.

Olvastatott a jog- és pénzügyi bizottság és a városi tanácsnak ettől eltérő javaslata a Csapó-utca elejének kiszélesítése tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság javaslata ellenében a városi tanács javaslatát fogadja el és annak megállapításával, hogy a városi szabályozási terv a m. kir. belügyminiszteriumból csak a napokban érkezett le és így ez ügyben érdemi előterjesztés a tanács részéről lehető nem volt, — visszaadja az ügyet a tanácsnak, hogy a folyó évi szeptember hóban tartandó közgyűlésre vonatkozólag érdemi előterjesztést tegyen és ugyanakkor a belügyminiszter urnak a városi szabályozási terv ügyében leérkezett leiratát mutassa be.

284—13,133—1914. bkgy.

Kertész Imre haszonbérlo bérletmeghosszabbítási kérelme. A gazdasági, jog- és pénzügyi bizottság s a városi Tanács a kérelem teljesítését javasolják.

Határozat.

A közgyűlés a Kövesdy árvatartó alapítvány tulajdonát képező elepi 336 hold 1250 □-öl tanya földet 1915. évi október hó 1-től kezdődő 6 évre Kertész Imre jelenlegi bérlonek bérbeadja a jelenlegi szerződési feltételek mellett és utalja a városi Tanácsot, hogy a szerződést kösse meg.

A közgyűlés a jelen határozat hozatalánál elfogadta a szakbizottságok javaslatában kifejezett azon indokait, hogy a mai gazdasági viszonyok között nem remélhető, hogy a szóban levő földbirtok bérletéért nyilvános árverésen az eddig fizetett 8810 kor. évi haszonbér elérhető volna. Ez okból a kérelem teljesítése a város érdekében áll.

285—11,687—1914 bkgy.

A Debreczeni Urkocsis-Egyesület kérvénye versenydíj adományozása iránt.

A szakbizottságok s a városi Tanács a kérelem teljesítését javasolják.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság a Debreczeni Urkocsis-Egyesület által az 1914. évben rendezendő versenyeken Debreczen sz. kir. város díja elnevezéssel kitűzendő és a feltételek szerint kizárólag debreczeni gazdák által elnyerhető versenydíjakra 1000 korona adományozását határozza el. Egyszersmind a kérelmező egyesület által 1912.

évben benyújtott 17,642/1912. szám alatt iktatott kérelem érdemleges elintézéséért az egyesület részére, az 1913. évi versenyeken Debreczen sz. kir. város díja címen kiadott versenydíjak megterítéséért 1000 koronát adományoz.

Az egyesület részére a jelzett címen kifizetendő 2000 korona, azaz Kettőezer korona az 1914. évi költségvetésben az előre nem láthatók címen előirányzott összeg terhére lesz kifizetendő.

E határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére teendő ki s annak lejártával kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

286/13,132—1914. bkgy.

Fésüs Lajosné, a városi tulajdont képező hortobágyi csárda bérlőjének kérelme bérleti szerződésének meghosszabbítása iránt.

A szakbizottságok és a városi tanács a kérelem teljesítését javasolják.

Határozat.

A közgyűlés tekintettel arra, hogy kérelmező a bérleti idő eddigi tartama alatt figyelmes és gondos kiszolgálása által a csárdát igénybevevő vendégek meglegedését érdemelte ki, amellyel a bérleti szerződésen alapuló kötelezettségének mindenkor gondosan eleget tett s minthogy a jelenlegi gazdasági viszonyok közt nem remélhető, hogy a csárdáért kérelmező által a jelenben fizetett hasznóbér nyilvános árverés útján elérhető volna, elhatározta, hogy Fésüs Lajosnénak a hortobágyi csárda bérletére kötött s 1915-ben lejárató bérleti szerződését további hat évre az eddigi bér és szerződési feltételek mellett meghosszabbítja, azzal a változtatással, hogy a szerződés tartama alatt bérlő a szóban levő épületeknek nemcsak belső, de külső javításait is a saját költségén fogja eszközölni.

287/14,404—1914. bkgy.

Mayer Ottóné Hutflész Katalin, Neubauer Sándorné Mayer Blanka, Sinay Ferenc és neje Bikády Jolán kérelme a néhai Hutflész Kázmér által bérelt Nagyalomzugi nevű városi birtok hasznóbérletének átadása, illetve átvétele tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés a kérelem folytán a Hutflész Kázmérral kötött szerződést folyó évi október hó 1-től felbontja s ezen időtől kezdődően 12 évre nyilvános árverés mellőzésével a jelenlegi szerződési feltételek mellett Sinay Ferenc és neje Bikády Jolán püspökladányi lakosoknak bérbeadja.

A szerződés kérdésében a városi tanács lesz illetékes határozni.

288/13,134—1914. bkgy.

A városi tanács beterjeszti a jog- és pénzügyi bizottsággal egyező javaslatát, Mezei Béla szinigazgatónak biztosítékából kikért 20,000 kor. kiadása iránt beadott kérvénye tárgyában, mely szerint javasolják, hogy a színház-igazgató kérelme, a leltári ingóságoknak az új szerződés idejére és közjegyzőileg lekötése mellett, annak 1914 okt., 1915 jan., 1915 okt. és 1916 jan. havában visszafizetési kötelezettségével, mintegy kamatnélküli kölcsön adassék ki, tudomásul vétetvén a tanács azon előzetes intézkedése, mely szerint 5000 koronát, a fennforgó sürgős szükségre tekintettel, már előlegezett. Jánosi Zoltán btg. ellenzi a biztosíték kiadását, kérve ellenvélményét jkvbe vétetni. Dr. Révi Nándor bizottsági tag indítványozza, hogy a 20,000 kor. biztosítására a befolyandó bérleti összegek is köttessenek le közjegyzőileg.

Határozat.

Közgyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottsággal egyező és mindkettőnek a szinügyi bizottság javaslatán nyugvó előterjesztését elfogadja; annak eredményeként a városi tanács 12,009—1914. sz. határozatát, melyben Mezey Béla biztosítékából 5000 koronát kiutalt, jóváhagyja és megengedi, hogy a 40,000 koronát tevő biztosítékból 20,000 korona, illetőleg még 15,000 korona kiadassék azzal a határozott kötelezettséggel, hogy Mezey Béla az így kivett biztosítéki összeget, négy egyenlő részletben, 1914 október 20-ig, 1915 jan. 20-ig, 1915 okt. 20-ig, 1916 január 20-ig, mindig egyenlő 5—5000 koronás részletben, a biztosítását képező összeghez, a város házipénztárába befizetni, illetőleg a házipénztár közbejöttével a Debreczeni Első Takarékpénztár betéti könyvein elhelyezni tartozik.

Tudomásul veszi a közgyűlés, hogy Mezey Béla igazgató az új szerződést aláírta és annak a feltételek is eleget tett, miszerint a leltári felszerelését újabb közjegyzői okirattal a szerződés idejére a város javára kézizálogul lekötötte. De egyidejűleg elrendeli, hogy a szinigazgató a befolyandó bérleti jövedelmet, a cautio kiutalandó részének biztosítására, közjegyzőileg lekötöni tartozik.

Felhatalmazza a tanácsot, hogy a fentiek szerint a Mezey B. igazgató újabb előterjesztésére az engedélyezett további 15,000 koronát a biztosítékból egy összegben, vagy részletekben kiutalványozhassa s utasítja a tanácsot, hogy a kiutalandó fél cautio biztosítására a jegyzőkönyvileg hitelesített nyilatkozatot szerezzék be.

289/14,003—1914. bkgy.

Előterjesztett Bihari Miklós városi 37. sz. gyalogrendőrnek kiskoru István nevű gyermeke után családi pótlék megállapítása iránt beadott kérelme.

Határozat.

A közgyűlés Bihari Miklós gyalogrendőr részére az 1913. július hó 1-től kezdődő érvény-nyel a pótléket megadja.

290/14,002—1914. bkgy.

Előterjesztett Kánya Lajos városi napidijas irnok családi pótlék iránti kérelme.

Olvastatott a jog- és pénzügyi bizottság véle-ménye nevezettnek kérelme teljesítését illetőleg.

Előterjesztett továbbá a városi tanács javas-lata, hogy az ügy a vagyoni viszonyok mérlege-lése végett adassék vissza a tanácsnak.

Határozat.

A közgyűlés az ügyet visszaadja a tanácsnak.

291/14,006—1914. bkgy.

Olvastatott a jog- és pénzügyi bizottság javaslata Ferenczy József kórházi biztosnak, napi-dijas szolgálati idejének nyugdíj idejébe beszámí-tása iránti kérvénye tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti oly módon, hogy folyamodó köteles a nyugdíjárulékokat visszamenőleg befizetni.

Kardos László felebbezése a szegény-házi ruhanemű szállítások vállalatba adása tárgya-ban kelt határozat ellen.

Határozat.

292—13,131—1914. bkgy.

Közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, va-lamint a városi tanács egybehangzó javaslatának elfogadásával, — tekintettel arra, hogy az aján-latok felbontásánál felvett jegyzőkönyvbe foglaltak szerint a közszállítási szabályrendelet határozatai nem tartattak teljesen be és a Kardos László cég által a pokrócra tett ajánlat indokolás nélkül fi-gyelman kívül hagyatott, a 8612/914. számú ta-nács határozat hatályon kívül helyezésével, — a vállalatba adás körüli eljárást megsemmisíti és új versenytárgyalás megtartását rendeli el.

A további szükséges intézkedések megtételé-vel a városi Tanácsot megbizzza.

293/13,130—1914. bkgy.

A városi Tanács beterjeszti a városunk te-rületén levő összes kertségek birtokosai nevében a Homokkerti kertbirtokosság Elnöksége által a 7775—1914. számú tanácsi határozat ellen közbe-tett felebbezését a vonatkozó ügyiratokkal.

Bejelenti a Tanács, hogy a felebbezés tár-gyává tett 7775—1914. számú határozattal a kertségek birtokosai részéről előterjesztett az a kérelem, hogy t. i. a kormányhatósági megerő-sítést nyert és érvényben levő 204/8787—1909. bkgy. számú építési szabályrendelet 110. §-ában előírt előkertes építkezés foganatosítására vonat-kozó rendelkezés hatályon kívül helyeztessék: elutasított azon okon, mert az előkertes épít-kezéseket közegészségi, város szépitészeti és köz-biztonsági szempontok teszik szükségessé és két-séget kizárólag fölöttébb indokolttá s a városi Tanács — már előzőleg felmerült hasonló kér-vényre — az építési bizottság idevonatkozó ja-vaslata alapján hozott 16,733/16,734—1914. sz. határozatában foglalt álláspontját ezuttal is fen-tartani kívánta.

Javasolja a városi Tanács a jog- és pénzü-gyi bizottság véleményével egybehangzóan, hogy miután az építési szabályrendelet 110. §-ában foglalt rendelkezés fontos közegészségügyi és város szépitési szempontok kielégítését szolgálja; a városi Tanácsnak 7775/1914. számú határo-zata az az ellen közbetett felebbezés elutasítása mellett hagyassék helyben.

A városi Tanács javaslatával szemben indít-ványozza Dr. Révi Nándor biz. tag, miszerint tekintettel arra a körülményre, hogy a kertségek birtokosainak nagy részét szerényebb anyagi viszonyok között élő munkás osztály képezi, a kik különösen házitermények előállítására szükséges telküknek utcai frontjából öt méter területnek hasznosítás alól elvonásával érže-nyebben sujtatnak: mondja ki a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, hogy figyelemmel egyes kertségek és utvonalaik fejlődésére, az elő-kertes építkezést kötelező építési szabályrendelet 110. §-ának rendelkezését a Homok-, Csapó-, Boldogfalvai-, Téglás- és Varga-kertségekre, va-lamint a Móric- és Patay-féle telepek területére vonatkozóan hatályon kívül helyezi.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi Tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan tett javaslatával szemben Dr. Révi Nándor biz. tag indítványát fogadván el, arra a körülményre tekintettel, hogy a városunk területén levő kertségek birtokosai-nak nagy részét szerényebb anyagi viszonyok között élő munkás osztály képezi, akik különösen

házi termények előállítására szükséges telküknek utcai frontjából 5 méter széles területnek hasznosítás alól elvonásával érzékenyebben sujtatnak, illetve telkük szabad kihasználásában akadályoztatnak: határozatilag kimondja — figyelemmel egyes kertségek és utcavonalak fejlődésére —, hogy az előkertes építkezést kötelező 204., 8787—1909. bkgy. számú építési szabályrendelet 110. §-ának rendelkezését a Homok-, Csapó-, Boldogfalvai-, Téglás- és Varga-kertségek, valamint a Patay- és Móricz-féle telepek területeire vonatkozóan hatályon kívül helyezi, illetve a 110. §-t ennek megfelelően módosítja.

Ezen határozat az építési szabályzat fenti értelemben módosított 110. §-ának következőleg megállapított szövegével együtt, u. m.: 110. §. „A II. övezetben csak aként szabad építkezni, hogy az épületek a szomszéd telken fennálló épületekkel ne érintkezzenek és hogy legkülső falsíkjuk az utcai vonaltól legalább 5 méter, a szomszédos telektől pedig legalább 2.5 méter távolságra álljon.

Ezen épületek tetszés szerint szilárdabb vagy könnyebb építési modorban építhetők. Ha valamelyik telek ezen § rendelkezése szerint nem volna beépíthető, a városi Tanács a telek kisajátítását határozhatja el, de ha ezt nem tenné, az építési engedély ezen rendelkezéstől eltérően megadandó.

Nem tartoznak ezen §. rendelkezése alá az 1897. év előtti beltekek közül azok, melyek a köruton kívül esnek, valamint a Homok-, Csapó-, Boldogfalva-, Téglás- és Varga-kertségek, továbbá a Móricz- és Patay-féle telepek területei.

Ezeken minden tekintetben az I-ső övezet szabályai szerint kell építkezni.“ — 15 napi közszemlére kitétel után az ellene netalán beérkező felebbezésekkel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

Bardócz és Társa „Sanitas“ felszerelési gyár bej. cég felebbezése a városi tulajdont képező házastelkek vízvezeték berendezési munkáinak vállalatba adása tárgyában kelt határozat ellen.

Határozat.

294/14,405/14,648—1914. bkgy.

Közgyűlés a jog- és pénzügyi-bizottság véleményével egybehangzóan tett és megindokolt javaslatát elfogadja s a városi tanácsnak — a város tulajdonát képező házastelkek vízvezetési munkálatainak biztosítása tárgyában 11,159—1914. sz. a. hozott határozatát — az az ellen Bardócz és társa helybeli cég által körbetett felebbezés elutasítása mellett indokolásánál fogva helyben hagyja,

Tekintettel pedig arra a körülményre, hogy e munkálatok mielőbb megkezdése és befejezésre juttatása a vízmű rendes üzemből tarthatása érdekében fölöttébb kívánatos, sőt sürgős közszükségletet képez, a körszükségre kormányhatóságilag jóváhagyott közgyűlési határozattal megállapított fedezet rendelkezésre áll és végül, mivel a vízvezetési szabályzat szerint a telkek már újabban bekapcsolandók lettek volna a városi vízvezetékbe s magán telkek tulajdonosainak is a közgyűlés csak f. évi május hó 1. napjáig adott halasztást a bekapcsolásra — t. főügyész hozzájárulásával — kimondja a közgyűlés, hogy ezen határozat az 1901. évi XX. t.-c. 8. §-ának 2. pontja alapján csupán birtokon kívül felebbezhető és végrehajtandó.

295—1914. bkgy.

43. Módis Mihály erdőőr felebbezése visszatartott fizetésének kiutalása iránti kérvényét elutasító határozat ellen.

Határozat.

Mint hogy az újra felvétel kérdésében a törvényhatósági bizottság határozni nem illetékes, az ügyet a napirendről leveszi s azzal adja vissza az iratokat, hogy az újrafelvétel iránti kérelmet a vonatkozó iratokkal együtt terjessze az illetékes hatósághoz, figyelembe ajánlván a hatóságnak, hogy Módis Mihály akkor, amidőn Szabolcs vármegye közíg. erdészeti albizottságának az ellene folyamatba tett fegyelmi eljárást megsemmisítő határozata felebbező Módis Mihályal közöltetett, szolgálattételre nem jelentkezett, így újabb fegyelmi vétség fennforgása látszik, továbbá azt is, hogy Szabolcs vármegye közíg. erdészeti albizottsága a Módis Mihály elleni fegyelmi eljárást és felfüggesztést elrendelő főszolgabírói határozat megsemmisítettén, Debreczen sz. kir. város erdészeti albizottsága a fegyelmi eljárás elrendelése nélkül folytatott vizsgálatot, hozott véghatározatot, illetve ítéletet.

296/11,678—1914. bkgy.

Steiner Jakab felebbezése a fuvar átalánya ügyében hozott 5196—914. tanácsi határozat ellen.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság, tekintettel arra, hogy Steiner Jakab állatorvos részére a levő 261—913. bkgy. sz. határozat szerint 1200 korona fuvarátalány állapított meg s így ezen összegben felül fuvardíjat nem igényelhet, a jog- és pénzügyi bizottság s a városi Tanács egyező javaslatának elfogadásával Steiner Jakab felebbezését elutasítja s a Tanács 5196—1914. számú határozatát helyben hagyja. Mint hogy azonban

a bizottság Steiner Jakab fuvarátalányának újabban a 445—1913. bkgy. sz. határozattal 800 koronában megállapítását nem látja arányban állónak az általa hivatalból folyólag igénybe veendő fuvar nagy számával, a 445—1913. bkgy. sz. határozat vonatkozó részének hatályon kívül helyezésével, illetve megváltoztatásával felebező részére 1000 korona azaz Egezer korona fuvarátalányt állapít meg 1914. évi július hó elsejétől kezdődőleg.

E határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére teendő ki s annak lejártával kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

297—14,396—1914. bkgy.

Szabó Kálmán tb. főjegyző, tanácsnok kérelme 3 havi szabadságidő engedélyezése iránt.

Határozat.

A közgyűlés Szabó Kálmán tb. főjegyző tanácsnoknak f. évi július hó 25-ikétől három havi szabadságidőt engedélyez.

298—12,251—1914. bkgy.

Csapó László házipénztáros kérelme f. évi június hó 8-tól 6 heti szabadságidő megadása iránt.

Határozat.

A közgyűlés Csapó László házipénztárosnak a kért 6 heti szabadságidőt megadta.

299—13,567—1914. bkgy.

Dr. Vásáry András közig. fogalmazó kérelme f. évi május 16-tól július 16-ig három havi szabadságidő megadása tárgyában.

Határozat.

A közgyűlés Dr. Vásáry András közigazgatási fogalmazónak a kért 3 havi szabadságidőt utólagosan megadja.

300—14,200—1914. bkgy.

Takács Bálint iktató kérelme a megállapított 3 heti szabadságidőn túl f. évi augusztus hó 11-től 3 heti szabadságidő engedélyezése iránt.

Határozat.

A közgyűlés Takács Bálint iktatónak a megállapított 3 heti szabadságidőn felül f. évi augusztus 11-től három heti szabadságidőt engedélyez.

45. Szabadság iránti kérvények.

301/13,765—1914. bkgy.

A közgyűlés Kovács Béla irnoknak f. évi június 11-től 4 heti szabadságidőt engedélyez.

302/14,455—1914. bkgy.

A közgyűlés Szabó József rendőr-ellenőrnek 4 heti szabadságidőt engedélyez.

304/13,136—1914. bkgy.

Olvastatott a jog- és pénzügyi bizottság javaslata özv. Baji Sándorné kegydíja ügyében.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával szemben a városi tanács véleményének elfogadásával, tekintettel, hogy özv. Baji Sándorné özvegyi nyugdíja és gyermekeinek nevelési járuléka az annak megállapítása idején érvényes nyugdíjszabályrendeletnek megfelelően történt, folyamodó keresetképes, kegydíj iránti kérelmét elutasítja.

305/14,316—1914. bkgy.

Alföldi Mihály kérelme napidijas irnoki minőségben eltöltött 3 évi szolgálati idejének beszámítása iránt.

Határozat.

Közgyűlés a nyugdíj-ellenőrző bizottság és a városi tanács egyező javaslatának elfogadásával Alföldi Mihály napidijas irnoki minőségben eltöltött szolgálati és a millenneumi év kétszeres beszámításával Alföldi Mihály irnok nyugdíjának visszamenőleg 1912. év december hó 1-től kezdődő hatállyal 22 szolgálati éve beszámításával 2200 K volt évi fizetése után 1408 koronában állapítja meg s részére visszamenőleg a különbözet kiutalását elrendeli.

306/14,317—1914. bkgy.

Előterjesztett özv. Simon Miklósné kérvénye elhalt férje után özvegyi segély iránt.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjellenőrző bizottság és a tanács egyező javaslatának elfogadásával néhai Simon Miklós volt rendőrkapitánynak 5400 kor. fizetés és szolgálata 36 éve után az új nyugdíj-szabályzat 9. és 44. §-ai alapján özv. Simon Miklósné részére 2200 kor. és 284 korona, együtt 2844 korona nyugdíjat állapít meg s ennek folyósítását 1914. év március hó 10-étől elrendeli s az idevonatkozó intézkedések megtételével a tanácsot megbizzza.

Erről az iratok kapcsán a városi tanácsot értesíti.

307/14,316—1914. bkgy.

Előterjesztett öz. Raics Gyuláné kérelme Gyula nevű fia neveltetési járulékának meghosszabbítása iránt.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjellenőrző bizottság és tanács egyező javaslatának elfogadásával, miután kiskoru Raics Gyula neveltetési járulékának folyósítása 1914. év ápril 2-áig rendeltetett el, a közgyűlés az eddigi gyermeknevelési járuléknak öz. Raics Gyuláné kezeihez ápril, május június hónapokról folyósítását elrendeli, egyben felhatalmazza a városi tanácsot arra, hogy amennyiben kérelmező leckelátogatását könyvvel igazolja, hogy kiskoru fia tanulmányait felsőbb iskolákban folytatja, a gyermeknevelési járulékának 1914. évi július hó 1-től további folyósítását kiskoru kellő előmenetelének igazolása alapján intézkedhessék.

308—11,682—1914. bkgy.

Dr. Kovács Albert tiszacsegei orvos felmentés- és kegydíj iránti kérelme.

A jog- és pénzügyi bizottság kérelmező felmentését és részére 600 korona kegydíj megállapítását javasolja,

A városi tanács az évi kegydíj összegét 300 koronában javasolja megállapítani.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság dr. Kovács Albert tiszacsegei orvost, előterjesztett kérelme folytán, hosszú időn át teljesített lelkiismeretes szolgálatának elismerése mellett a 197—1885. bkgy. számú határozattal a szervezeti szabályrendelet 165. §-ában előirt teendők ellátására adott megbízás alól 1915. évi január hó elsejétől kezdődőleg felmenti, egyszersmind kérelmező részére ugyanezen időtől kezdődőleg a házipénztár terhére évi 300 korona, az az háromszáz korona kegydíjat állapít meg.

E határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére teendő ki s annak lejártával kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz terjesztendő.

308/14,319—1914. bkgy.

Előterjesztett öz. Székely Imréné özvegyi segély iránti kérelme.

Határozat.

A közgyűlés néhai Székely Imre ny. rendőr 29 szolgálati éve s 600 kor. évi fizetése után a nyugdíjszabályzat 48-ik §-a alapján öz. Székely Imréné részére napi 40 fillérjével számítva 146

korona özvegyi segélyt állapít meg s ennek 1914. év március 6-tól folyósítását elrendelvé, az idevonatkozó intézkedések megtételére a városi tanácsot megbizza.

309/14,320—1914. bkgy.

Előterjesztett öz. Szilágyi Józsefné néhai férje, volt házipénztári tiszt szolgálata után özvegyi segély megállapítása iránti kérelme.

Határozat.

A közgyűlés Szilágyi József volt házipénztári tiszt 35 évi szolgálata és 3000 korona fizetése után a nyugdíjszabályzat 44. §-a alapján öz. Szilágyi Józsefné részére évi 1400 korona özvegyi segélyt állapít meg és 1914 március hó 6-ától folyóvá tételét elrendeli s idevonatkozó intézkedések megtételével a városi tanácsot megbizza.

310—14,321—1914. bkgy.

Előterjesztett öz. Tóth Jánosnének a már megállapított özvegyi segélyéből a nyugdíjilletvénynek havi 10 koronás összegekben levonása iránt kérelme.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti, tekintettel arra, hogy a nyug. díjszabályzat szerint a be nem fizetett nyugdíjjárulék 24 részletben két év alatt befizetendő a nyugdíjalap javára, továbbá mert a közgyűlés is ennek megfelelőleg határozott és ez a határozat jogerős.

311/1454—1914. bkgy.

Szabó Józsefné bábaoklevelének kihirdetése.

Határozat.

Szabó Józsefné debreceni lakos oklevele a mai napon tartott közgyűlésben „kihirdettetett“.

312/14,014—1914. bkgy.

Jog- és pénzügyi bizottság beterjeszti az 1914. évi június 19-én tartott ülésen felvett jegyzőkönyvet, melyben az Árpád-tér rendezése tárgyában kelt közgyűlési határozatra vonatkozólag hozott és beiktatott belügyminiszteri leiratnak megfelelően a vágányáthelyezés és parkirozás költségeire szükséges 5217 K 50 f összegnek az 1915. évi költségvetés terhére engedélyezését véleményezi.

Határozat.

A közgyűlés a költség beállítását engedélyezi.

313—1914. bkgy.

A tárgysorozatba felvett ügyek letárgyalása után elnöklő főispán megköszönvén a bizottsági tagok kitartó érdeklődését, annak előrebocsátásával, hogy a f. évi június hó 30-án, július hó 1. és 2. napjain tartott közgyűlésen letárgyalt ügyekről felvett jegyzőkönyvek a f. hó 4-én délután 4 órakor tartandó hitelesítő közgyűlésen lesznek meghitelesítve, — a közgyűlést esti 7¹/₂ órakor berekeszti.

Kelt Debreczen sz. kir. város Törvényhatósági Bizottságának 1914. évi július 2-án tartott folytatólagos közgyűlésében.

Kiadta:

Domahidy Elemér,
főispán.

Jegyzette:

dr. Vass Károly,
tb. aljegyző.

314—1914. bkgy.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Debreczen szab. kir. város Törvényhatósági Bizottságának 1914. évi július hó 4-én tartott hitelesítő közgyűlésében.

Jelen voltak Domahidy Elemér főispán elnöklete alatt: Kovács József polgármester, Körner Adolf polgármester helyettes, főjegyző; Szabó Kálmán tb. főjegyző, tanácsnok; Medgyaszay Miklós és dr. Tóth Emil tanácsnokok, dr. Kölcsey Sándor t. főügyész, dr. K. Tóth Mihály tanácsnok, dr. Vásáry István tb. tanácsnok, aljegyző.

Elnök a közgyűlés megnyitása után elrendeli a folyó évi június 30-án, július 1. és 2-ik napjain tartott rendes közgyűlésen felvett jegyzőkönyveknek sorrend szerint felolvasását.

Határozat.

A felolvasott jegyzőkönyvek meghitelesítettek és kihirdetni rendeltettek.

Utasítatik a tanácsi kiadó, hogy a közgyűlési tárgyjegyzéket a városháza hirdetési táblájára 15 napi közszemlére tegye ki s annak eltelte után azt jelentése kíséretében terjessze be. Miről a városi kiadót értesíti.

Kmf.

Kiadta:

Domahidy Elemér,
főispán.

Jegyzette:

dr. Vass Károly,
tb. aljegyző.

Az új népiskolák!

Az új kir. tanfelügyelő haragszik a tanácsra, mert nem akar községi iskolát építeni. Nem tizenhatot, nem tizet, de egyet sem. Református iskolát akar. Megakarja rövidíteni az államot. Hogyan?

Ugy, hogy a református egyháznak nincs pénze. Nem tud új tanítóit, állomásokat szervezni. Csak egy kis részt ad hozzá, a többit az állam adozná!

Ezt nem tűri. El fog követni mindent, hogy a református egyház az államsegélyt meg ne kaphassa. A tanács ellen pedig fegyelmet kér. Itt a legfelsőbb parancs, a kormányleirat. Községi iskola legyen. A város birja. Debreczen gazdag. *Vesse ki a törvényes 5 százalékos iskolai pótdót.* Nyolc nap alatt vesse ki. Azért van adóketető apparatusa. 30 oap alatt építtesse fel az új iskolákat. Azért van a mérnöki hivatal. Egyéb dolga ugy sincs. Mikor a mai villamos korszakban 30 nap alatt körül lehet hajózni a világot, hogyne lehetne felépíteni 17 új iskolát. Nem teszi? Huzza-halasztja a dolgot? És református iskolát akar? Ezért fegyelmet követel a kir. tanfelügyelő.

Beszéljünk komolyan. Hiszi a királyi tanfelügyelőség, hogy célt ér ázzal a hanggal, amivel ezt az iskola ügyet kezeli. Hiszen tudnia kellett, hogy a tanács nem rendelkezik Debreczen város közönségének zsebével. Hogy az 1868. évi törvénycikknek nem csak 36-ik, de 42 és 46. szakaszai is vannak. Hogy nemcsak az 1893. évi, 1907. és 1913. évi iskolai, tanítói fizetés kiegészítésre vonatkozó törvények vannak, hanem áll még az 1848. évi XX. törvénycikk is.

Azután miért agitál ő az ellen, hogy azok az új iskolák a református egyházéi lesznek. Azért, hogy a tanács oda a református egyház fogja választani? Kifogása van a református tanítóság ellen? Azok választás módja ellen? Ha ez, akkor ott kell a bajon segíteni.

Debreczen város szerződésileg kötelezte magát arra, hogy az egyházakat, mint az iskola fenntartókat segítse. Részükre iskolákat épít. Azt gondolja, hogy azokat a szerződéseket nem kell végre hajtani? Ezeket a szerződéseket ismernie kell. Ott fekszenek a tanfelügyelőségnél. Ujabban is bejelentette azt a tanács, hogy a református egyháznak felajánlott összegből még 109 ezer korona nem használtatott fel. Hogy ez az összeg az, amivel ma iskolákra rendelkezünk. A hitelező nem a város, a város az adós. Adósa azzal az 109 ezer koronával a református egyháznak. Nem természetes-e, hogy ezt az adósságot lerója? Nem természetes-e, hogy az így lefizetett összeget annak adja ki, akinek kötelezte.

De a Tanács nem ragaszkodott ahoz, hogy az új iskolák feltétlenül a református egyházéi legyenek. *Felajánlotta azokat az államnak.* Miért? Mert nem akar községi iskolát. Akkor nem ezt a 109 ezer koronát, azaz nem ennyit fektetett volna bele az iskolákba. Ezt az összeget akkor a város a református egyház belterületi iskoláinak intenzív fejlesztésére fordította volna. *De a Tanács ajánlatát az állam nem fogadta el.* A tanfelügyelőség tudja, mi volt a válasz. *Nincs fedezet.*

Tehát az államnak nincs fedezete arra, hogy a város által felépített és fenntartott iskolákba tanítót adjon. De Debreczennek van, Debreczen gazdag. Csak a Tanács nem tudja, nem hiszi el. A tanfelügyelő tudja.

1400 gyermek nem fér be a létező iskolákba. Nagy szám. Rettenetes dolog készakarva fosztani meg 1400 gyermeket a tudás fájának gyümölcsétől.

De hát hol van az az 1400 tanköteles? Tudja azt a kir. tanfelügyelő ur csak úgy, mint a Tanács. 800 gyermek a határon van. 173 ezer katasztrális hold területen lakik. Ez azt jelenti azoknál, kik számolni tudnak, hogy 214 hold földön található egy tanköteles, 6420 hold földön, tehát több mint fél négyszögmértföld területen lakik 30 tanköteles. Van is minden négyszögmértföldre egy-egy tanyai iskola. Mit jelent ez? Azt, hogy uttalan utakon nem fér hozzá a gyermek. A város belsősein található 5—600 iskolázatlan tanköteles. Ebből 270 körül van a mindennapi iskolás. Ezeknek kell a tiz új tanterem. Miért ennyi? Hiszen ehhez a számhoz öt is elég. De kell. Mert a belső iskolák túlszűfoltak. Le kell szűrni a tanítás sikere érdekében a nagy létszámot. És le is fog az szűrődni. De mi nem hiszük, hogy a tiz új tanterem készenléte az utolsóig be fogja csalogatni a gyermekeket a tanulásra. Nem. Mert tudjuk, hogy azoknak a kimaradottaknak legnagyobb részét nem az iskola, hanem a csizma, meg a ruha hiánya tartja vissza az iskolától. *Meg a kenyér.* Ezekre gondoljunk kir. tanfelügyelőség! Kenyeret, ruhát! Nem fegyelmet. Amaz igen, de a fegyelmivel fenyegetés nem fogja Debreczent megmenteni az analfabétáktól soha.

Tessék kezdeményezni! Sorakozunk szivesen. Ez munka lesz. Már a múlt év telén láthatta volna a tanfelügyelő ur, hogy 4—500 iskolába járó gyermek mint vonul fel naponta rendben, csendben a népkonyhákra s ott hónapokon át ételt és kenyeret kaptak. Ruhára azonban már nem jutott, pedig erre is szükség volna, sőt ingyen könyvre, tanszerekre is! Ezeket segítsünk. Krisztusi cselekedet volna ez s bátran merem állítani, hogy alig akadna iskolakerülő vagy iskolába nem járó gyermek, még a külső területeken sem.

Dr. Tóth Mihály,
tanácsnok.

A postapalota ügye.

Régen vajudik városunkban a postapalota építésének ügye. A különböző bizottságok, a városi Tanács, a törvényhatósági bizottsági közgyűlés foglalkoztak ezen fontos ügy megoldásával, röpiratok keletkeztek a postapalota és vele szomszédos telek érdekeltségei között, számtalan hírlapi közlés jelent meg az ügy tisztázására, míg egyszerre csak a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur az alább olvasható leiratával befejezte az ügyet és ezzel végét szakította a további vitának. A leirat így hangzik:

Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter.

42,295—1914. V. sz.

A szab. kir. város Tanácsának

Debreczen.

Folyó évi május hó 11-én kelt 10,045. számú felterjesztésére értesitem a Tanácsot, hogy a debreczeni postaépület telkének elcserélése ügyében nem tartom célravezetőnek újabb tárgyalások megindítását, mert más telkek tulajdonosai mindenesetre elsősorban saját anyagi érdekeikre lesznek tekintettel és a kincstárnak a távbeszélő áthelyezése is nagy költséget okozna.

Elteltekintve azonban ettől, az újabb tárgyalások eredménye csak hosszabb idő után volna tisztán látható, az építés pedig már nem tűr halasztást.

A Schäffer-féle alapítványi telek cseréje ügyében szintén nem látható előre a tárgyalások befejezésének ideje és az eddigiek szerint nem is kecsegtet eredménnyel, különösen belügyminiszter urnak a városhoz intézett 59,475. számú rendeletében foglalt súlyos feltételekre.

Mindezekre való tekintettel a debreczeni postaépület cseréje ügyében minden további tárgyalást megszüntetek s egyidejűleg intézkedem az építésnek a jelenlegi telken való biztosítása érdekében szükséges versenytárgyalás kiírása iránt.

Budapest, 1914. évi június hó 30.

Harkányi.

Megvalljuk az igazat, mi nem lelkesültünk túlságosan a jelenlegi postaépület helyén tervezett utcanyitás iránt, mert a Szent Anna-utca elejének kiszélesítésével a forgalmi akadályok megszűnnek. Mindenesetre szép terv volt az

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szivesen szolgálók. — Telefon 785. szám.

utcanyitás és ennek majdan folytatása a Nap- vagy Baross-utcáig, ez azonban, eltekintve a telkek értékelkedéséből befolyó összegtől, a városnak nagy pénzáldozatába került volna, ami pedig a mostani pénzvizonyok közepett elviselhetetlen terhet rótt volna a közönségre. Maradjon tehát az emelendő postapalota a mostani postaépület telkén, ha már azonban az utcanyitásnak azon a helyen súlyos feltételei vannak és a kereskedelemügyi miniszter ur a posta-távirda és telefon forgalom érdekében nem kíván az érdekeltekkel újabb tanácskozásokat felvenni és folytatni már csak azért sem, mert ezekből eredményt nem remél és a postapalota építése nézete szerint további halasztást nem tűr, talán nem lesz érdektelen egy kissé visszamenni a múltba és megnézni, hogyan jutott a mostani postaépület telke a kincstár tulajdonába.

Ez a visszatekintés a múltba igazolni fogja azon, már nem egyszer hangoztatott állításunkat, hogy míg más városok a fejlődésüket biztosító állami intézmények létesítésében az államtól nagy támogatásban részesültek és részesülnek, addig Debreczen sz. kir. város a legtöbb esetben drágán fizette meg azt, amit államfeladatokat szolgáló intézményekre kapott.

Debreczen sz. kir. város az 50-es évek közepén a jelenlegi postaépületet, akkor ugynevezett Baranyi-féle házat átengedte a községtanács határozatából az államnak a csendőrség céljaira. A város kikötötte azonban, hogy ha idővel valamelyik utcáján csendőrlaktanyát épít, az esetben vissza száll a ház reá, mint ajándékozóra. 1873-ban azonban a város közgyűlése a pénzügyi kormány óhajtására lemondott a tulajdonjog korlátozásáról és a nagyértékű telkek 20,000 konventionális, vagyis 21,000 osztrák értékű forintért átadta az államnak a posta, táviró, vámhivatal és pénzügyi számvevőség céljaira. Az államkincstár ily módon potom pénzért jutott a jelenlegi postaépülethez és nagy telkéhez, amely most a város központján, a legforgalmasabb helyen szízeket ér.

Bezzeg mennyivel drágábban fizeti meg a város a kincstár tulajdonát képező Kossuth-utcai pénzügyigazgatósági épületet, midőn 500,000 koronát áldoz a telek megszerzésére.

A jelenlegi postaépület történeti múltjára tehát csak azon okból tekintettünk vissza, mert az a nézetünk, hogy a postapalota építése és a tervbe vett telekcseré ügyében más elbánást, méltányosabb elintézészt érdemelt volna a város. Vagyis jogot formálhatott volna arra nézve, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium ne a leiratában foglalt radikális módon vágja ketté ezt az ügyet. Talán lehetett volna még valami a

városra kedvező megoldást találni az érdekeltekkel tanácskozás alapján és olyan megoldást találni, mely arányban lett volna Debreczen sz. kir. város évszázados áldozatkészségével.

A debreczeni egyetem ügye.

Irta: Zsigmond Sándor.

(Folyt. és vége.)

Kettős irányban s az utolsó lépések megtétele alkalmából igen nehéz s felelősségteljes munkát végzett az egyetem ügyében gróf *Degenfeld József* egyházkerületi főgondnok. Ő állott a küzdelemnek kezdetől fogva tűzvonalában. Most nem csak mint főgondnok, de már mint Debreczen városának főispánja vezette, mint egyházkerületi főgondnok végezte a reá néző munkát.

Igaz, előtte kezdetben nem egy teljes egyetem, nem állami tudomány-egyetem, előtte a protestáns — bár csonka egyetem megvalósításának eszméje lebegett. Ezért munkálkodott időszírinti elnök társaival, a tiszántuli egyházkerület püspökeivel, espereseivel és gondnokaival, a főiskola tanári karával s az ő körültekintő vezetése alatt jutott a debreczeni főiskola az anyagi megerősödés olyan fokára is, amilyenén meghozhatta a nagy áldozatot a teljes egyetem létesítéséért.

Elnöktársai Kiss Áron, dr. Eröss Lajos püspökök nem érthették meg a végkifejlődést. De emlékeiket fel kell jegyezni itt s e feljegyzés nem von le semmit az élő püspök dr. Baltazár Dezső érdeméből, ki az utolsó lépések megtételénél hathatós támogatója volt az egyetem ügyének.

Az egyetemi ügyekben való jártasság maga az hogy az egyetem egy leendő alkotó részének a bába képezdének gondos, szakszerű vezetői és volt nagy összeköttetései, mintegy predestináltak dr. *Kenézy Gyula* orvos doktort arra, hogy a teljes, tehát orvosi fakultással is ékeskedő egyetem munkása legyen szóval és tettel egyaránt.

Azok az elaborátumok, melyek az egyetemi bizottság asztalára, majd onnan a közönség elébe kerültek s ott egyhangu lelkesedéssel fogadtattak el, mind az ő közreműködésének gyümölcsei, — rokonszenves egyénisége, tárgyismerete, sokszor alig megbecsülhető önmérséklete, lépésről lépésre vitte előbbre az ügyet s tette láthatóvá az utat, melyen közönségünknek az egyetemért való reménykedése valóra válhat. — Az utókor méltán fogja nevet Debreczen város évkönyveiben — a XX-ik század első évtizedének minden nagyobb alkotásánál halásan emlegetni.

Azok között, kik a közvetlen debreczeni érdekeltségen kívül, mint az ügy iránt és emeljük ki: Debreczen iránt érdeklődve tehettek valamit, első helyen kell megemlékeznünk gróf *Tisza*

Istvánról, ki az ő ismert nagy belolyását kétségkívül Debreczen javára érvényesítette az illetékes körökben. Legyünk meggyőződve róla, hogy bizonyos mértékig ő is nagy áldozatot hozott, mikor a debreczeni egyetem mellett állást foglalt. Mint egy nagy egyházkerület főgondnoka, mint a tiszántuli egyházkerület tekintélyes egyházmegyéjének gondnoka, tehát az egyházkerület kormányzatában befolyást gyakorló tényező sokkal exponáltabb állást foglalt el ebben az ügyben, mint gondolták. Iskola-politikai elve közönségesen ismeretes. Nem egyszer nyilvánította ki, hogy a református egyház egyetemének minden talpalatnyi tért védeni kell az iskolák megtartására. S ime mégis, mikor a református egyház egyetemének szemefényérőt, a debreczeni főiskoláról, annak a százados multu főiskolának a református egyház kötelékéből kibocsátásáról volt szó s ezzel kapcsolatban a nemzeti kulturának kellett áldozatot hozni: nem habozik, minden utógondolat nélkül melléjük áll a küzdőknek s hathatós befolyását mérlegbe veti ott, hol szabályok súlya van, hol az ügyet érlelni, célhoz juttatni lehet.

Szivesen érzett köszönetünket kell ezért kifejeznünk iránta s elismerésünket azért, hogy a nagyobb cél, a nemzeti kultúra érdekében nemesen táplált egyházas érzését alárendelte a hazafias ügynek s hatalmas támogatója lett egyetemünk megvalósulásának.

Elismerésünket s köszönetünket kell kifejeznünk a magyar képviselőház tagjainak, kik városunk küldöttségének fényét emelték, azok közt közelebről városunk három képviselőjének dr. *Láng Lajos* báró, dr. *Bakonyi Samu* és dr. *Tüdös János* urakat, azoknak a törvényhatóságoknak, közművelődési, kereskedelmi és ipari testületeknek, kik az alföldi szinmagyarság e fontos érdekében velünk éreztek s kérelmünk előterjesztésével küldöttségünkben részt vettek

S ha szavakkal ki nem fejeznénk is, de érezzük, hogy köszönettel tartozunk a magyar kormány iránt is, melynek tagjai úgy a törvényjavaslat előterjesztésével, mint, reméljük, jövőben egyetemünk minél előbb teljes kifejlesztésében mellettünk lesznek s támogatnak.

A mű befejezésének feladata immár az ő kezükben van letéve.

A tiszántuli egyházkerület vezéreire még nagy munka vár, még ezután kell létesíteniök azokat az intézményeket, melyek alul az egyetemmel mintegy szerves kapcsolatban a legnemesebb befolyást gyakoroltatja majd az ifjuság nevelésére, szellemének virágzására.

Debreczen városának és vezetőinek a kibontakozás, a felajánlott anyagi erő rendelkezésre bocsátása lesz a feladata.

Hogy ezzel is tisztában legyünk, itt soroljuk fel, pontról-pontra, hogy miről kell gondoskodnunk.

1. Az építkezésre a 174/1911. bkgy. sz. határozatunk szerint kell 5.000.000.

2. A víz-, gáz-, villamos vezetéknek az egyetem telkéig vezetésére kell, ugyanazon határozat értelmében 1.000.000.

3. Az épületek elhelyezésére felajánlott terület a nagyerdőn 80 kat. hold, azaz 1280 □-öl à 10 koronával 1.280.000.

4. A közkórház létesítésére, mely sinequa nonja az orvosi fakultás működése megkezdésének 3.000.000.

5. A kórház új telke ugyancsak a nagyerdőn 30-, esetleg 20 kat., vagyis 48 ezer vagy 32 ezer □-öl à 10 koronával 320.000.

6. Eldöntetlen kérdés: az egyetem központi elhelyezése, melynek telkei lennének a Péterfia-utca 1. számú háztól a Nyomtató-utca sarkáig fekvő telkek. Továbbá az egyetemhez vezető sugárut.

7. A debreczeni helyi-vasut Debreczen—nyírbátori vonalának, az egyetem telkéről kihelyezése.

8. A bába-képezde értéke.

9. Ferencz József 80 éves jubiláris ösztöndíj alapítvány 100.000.

10. Thaly Kálmán jubiláris egyetemi ösztöndíj alapítvány 40.000.

11. A debreczeni főiskolának eddig adott évi segélyek további fenntartása 64 — K 5%-os tőkéje.

Az eldöntetlen kérdések számításán kívül hagyása mellett, a készpénzben felajánlott érték 9 millió 140.000 korona, az ingatlan érték 1 millió 600.000 korona, együtt 10.740.000 korona.

A debreczeni református egyházközség tanszék alapítványa 160.000 korona, a tiszántuli egyházkerületé 70.000 korona évjáradék, mely 5%-al 1.400.000 korona tőkének felel meg. Megbecsülhetetlen értéket képvisel e mellett a könyvtár, a természettajzi, természettani gyűjtemény, melyek készen várják a tudásra szomjas tanárok vezetése alatt ifjuságot.

Mindezeket összevéve, amit látunk, amit már eddig értékelhetünk 12 és fél millió az az összeg, mit az egyetem igényel s ha azokat, melyekről eddig végleges döntés nem történt, hozzá számíthatjuk, bátran tehetjük 14 millióra az áldozatot, melyet a messze kiható jövő érdekében, a huszadik század első két tizedének nemzedéke meghozott.

De vessünk még pár pillanatot magára a törvényre s a törvény végrehajtásához vezető első lépésekre.

Az Alföld állattenyésztésének fejlődéséről.

I. Szarvasmarhatenyésztés.

Az Alföldön valamikor dédapáink alaptökeje a gulya volt, mely fölötté állott a szemtermelésnek. A gulya ha szaporodott vagy fogyott, aszerint gyarapodott vagy fogyott a nemzeti vagyon is. Kő- és vasutak s a Duna kivételével hajózható folyóink nem voltak, a szemtermést nem lehetett szállítani, tehát értékesíteni, minek következményeképpen a szemtermelés alárendelt jelentőségű volt. A felesleges jószágot lábán hajtották el a bel-földi s ki a külföldi piacokra. A magyar gazda nemcsak a jövedelem szerzéséért volt állattartó és tenyésztő, hanem szenvedélyből is, mert hiszen már őseink nomádeletet folytatva pásztorokdtak előbbi hazáikban. E szenvedély eredményének tulajdonítható világhírű lótenyésztésünk s hogy nagy kiterjedésű közlegelőinken még ma is folytatunk gulyagazdaságot. A magyar gazda mindenkor büszkébb volt gulyamarhájára, mint igavonó ökreire. Ezen előszeretettel tulajdonítható részben a debreczeni gazdák ragaszkodása a hortobágyi közlegelőhöz. A legelőgazdaságban a természet játsza a főszerepet, kevésbé a tőke, de legkevésbé a munka s e tekintetben a legelőgazdaság némileg hasonlít a forró égöv lakóinak extensiv gazdasági tevékenységéhez melynek nagyrésze az érett gyümölcsökkel megrakott banána, kókusz, s datolya ágak lemetszéséből áll. A gulyagazdaság szükségletet nem teremt, mint a földművelés s innét van a magyar földműves igénytelensége, hogy főtápláléka nem a tej, túró, vaj, és sajt, mint a nyugati földművesé, hanem a kenyér és szalonna, míg fűszere a só és az emésztőszerveket izgató paprika, melyet a zsiros étel megkövetel. A legelőgazdaság közgazdasági szempontból csakis a földműveléssel kapcsolatban nem kifogásolható, mert egyedül a legkülterjesebb művelet, amely nem a munkára, hanem a tunyaságra neveli az embert. A mértföldekre terjedő fátlan gyeplő, mely pusztá nevet visel, évtizedek óta rohamosan hátrált az ekevas előtt, mint az amerikai prairien a cowboy a dolgos farmer előtt. Érdekes, hogy a pusztá szót a gazdaságilag mivelt területek máig megőrizték.

A folyamok és vasutak, utat nyitottak a róna terményeinek. A közteherviselés is sarkantyuzta a gazdát, hogy tőkebefektetéssel és megfizetett munkával növelje jövedelmét.

És maholnap mi is követni fogjuk a nyugatiak példáját, kik ezer kilométer utat tesznek keletre hozzánk, hogy lássák a gulya mellett a napon sütkérező gulyást, a délibábot, szóval a munkátlan gondülő pusztát, a betyáromantika egykori szinpadát, hol a Tiszaszabályozás előtt

csak a pacsirtaszó, a tilinkó mélabus dala, a gulya kolompja, a nyáj pergője zavarta a csendet s a legelésző nyájak nyugalmát egy-egy réti farkas, amint a vickándoó báránnyal a nádasban eltűnt.

Ma már nem ez a pusztá képe, ma már a szálas tulok nem méteres fűben csattangol, mint a Tisza szabályozása előtt, mikor áradás folytán a talajvíz a mélyebb fekvésű részeket elöntötte. Most a tavaszi bő csapadék után amily gyorsan zsendül a fű a tavaszi napsugártól, ép oly gyorsan felperzseli azt a nyári nap heve. Most nemcsak téli, de nyári álmat is aluszik a pusztá füve. Aszályos időben szomorú a pusztá, melyen a csontra száradt bőrű állatok alázatos megadással ödöngenek s az éhség rettenetes kinjától gyötörve a földet eszik, a benne lévő gyökerekért s nem egy ettől pusztul el. És a gazda, aki még ekkor sem hajtja haza tanyájára, vagy erdei legelőre jószágát, úgy tesz, mint a fősvény milliomos, ki mikor hozzá egy napok óta éhező koldus beállított s egy kis alamizsnáért könyörgött, — csengetett s jelentkező inasának megparancsolta, hogy lökje ki ezt a szegény embert, mert a szive mindjárt megszakad a látásától.

Magyarország a tavaszi és őszi esőzés ég-övéhez tartozik. Tavasszal midőn a növényzet kikelésére s fejlődésére a téli csapadék nedvessége, mely még a talajban van, untig elég volna, s ősszel mikor a tenyészet már a befejezéshez közeleg, szakad az eső, de nyár elején, mikor az ország termését néhány óráig lanyhazó eső megmenthetné és nyár derekán, mikor mint Arany János írja: „Ég a nap melegtől a kopár szik sarja“ — az eső nem esik.

Ha pedig az aszály miatt kevés a takarmány és a gazda nem tudja jószágát tartani, siet egyrészét eladni. A sokoldalú kínálat sülyeszi az árfolyamot. Ilyenkor olcsó a marha. Ez esetben kétszeres a közgazdaság kára, egyrészt mert a gazda kénytelen és pedig olcsón kénytelen állatait eladni, miáltal a mezőgazdasági tőke kevesebb lesz, másrészt csökkent a gazda, vagyis a közgazdasági termelés jövedelmét. A gazda kára is kétszeres; egyrészt mert olcsón ad el ha kevés a takarmánya, másrészt drágábban vesz a rendes árnál, ha a következő években általános jó takarmány termés van. És mindezen minden második évben előforduló, a gazdát, a mezőgazdaságot, a közgazdaságot sújtó óriási károknak oka nem a talaj, hanem a kedvezőtlen éghajlat, az aszály. De más volna a helyzet, ha Hollandia éghajlatával bírnánk! A fentemlített körülmények között a nyugatiakhoz hasonló marhatenyésztésről szó sem lehet, mindaddig, míg a természet szeszélyétől függ nemcsak az állatállományban fekvő tőke kamata, hanem e tőke maga is. A marhatenyésztést a természet szeszélyes hatalma, zsarnoksága alól

emancipálni kell. És ha szükséges legelő az állattenyésztéshez, úgy kétszeresen szükséges a mesterséges takarmánytermelés és kényelmesre épített egészséges levegőjű istálló, mely az okszerű állattenyésztés legfontosabb követelménye. A pusztakaszálója ha elegendő mennyiségű takarmányt ad, az sásos gizgaz, ha jobb minőségű szénát nyújt, az kevés. Mit ér a televény pást, ha rendszeres eső hiánya miatt erejét nem öntheti szénába?! Az Alföldön nemesebb állattenyésztést részint az éghajlat, részint a mesterséges takarmánytermelés hiánya miatt nem lehet folytatni gulyagazdaságban. Ily legelőn és ily takarmánytermelés mellett, csak a nélkülözések iskoláját végzett és a koplalástól megedzett fehér marhavaló, mely az alföldi legelőkön általános. A kevéssel beérést és nélkülözést, mint a fehér marha tulajdonságát nem lehet nemes jelzővel illetni, mint a hizékonyságot hus- és zsirtermelést, a gyors növést, a bő- és nagyzsirtartalmu tejelést stb. A pusztai fű csont- és husképző, az éghajlat a tejképző fűnemeknek nem kedvez. A tejképző növény szabályos csapadékot, rendes csapadékeloszlást, harmatot, szóval nedvességet kíván, melyet a szárazföldi éghajlat nem biztosít úgy, mint a darvas, láp- és szarvtalan primigenius, a vörös vagy zsemletarka alpesi brachiceros tenyésztési vidéke a hegység, és tengerparti láp éghajlata.

A fehér ökör mint igavonó, a szántás- vetés és hordás munkálataiban, igaz, fontos szerepet tölt be, és pedig olyannyira, hogy sok gazda fehér tehenét, mint tinótadó szükséges rosszat tartja. Az alföldi gazda tinóját 5—6. éves korában fogja járomba. Ha mindezen körülményeket mérlegeljük, úgy azt az eredményt állapíthatjuk meg, hogy a tinónevelés, másszóval az igavonó ökör a magas földjáradék mellett igen sokba kerül a mezőgazdaságnak. A közlegelő olcsósága a szemtermelés jövedelmezőbbségét tekintve egyszerű önámítás.

Az uradalmak ezt, a változott viszonyok folytán kezdik belátni, mikor a gépekkel mint fáradhatlan erő kifejtő eszközökkel, és a nagy jövőjű hidegvérű lovakkal, melyek 2 éves korukban befoghatók, felcserélik az ökröt, és nem követik a kabzsi csizmadia példáját, ki a régi négykrajcárost hamisította, dacára annak, hogy minden hamisított négy krajcárja ötbe került. Egyenlő munkatétemény mellett, hogy mily nagy a termelési költség különbözet a két éves hidegvérű ló- és a 6 éves tinó között, azt könnyű kiszámítani.

Alig létezik Európa államaiban szarvasmarha, melyből hazánkba nem importáltak volna. Ezek az erdős hullámos talajon, s hegyvidéken nagyrészt mint tej-, vaj-, zsir és hustermelő állatok be is váltak, míg az alföldi részeken néhány évtized leforgása alatt fajtajellegüket alkotó kiváló-

ságaikat többnyire lassanként redukálták. Ezt tapasztaltam a szientehali würzthali, lavanthali, salzburgi, algauai, berni, mölthali, pinzgauai, breitenburgi, svájci stb. fajtáknál egyaránt. A tejtermelés a magyar marháknál alárendelt jelentőségű, fő a csont és izom, de legfőbb az igénytelenség. Ezért van az, hogy a magyar ember háztartásában csak ujabban jut nagyobb szerep a vajnak, melyet a mangalica zsirja pótol. A magyar marha nemesítése az uradalmak feladatát képezné, de ezek szívesebben importálják a kitenyésztett nyugati fajtákat, hol annak a klimatikus és egyéb viszonyok megfelelnek, minthogy foglalkoznánk a fehérmarha kitenyésztésével.

Ahol pedig a legelők feltörettek, ott eltűnt a fehér gulya, ott a szarvasmarha létszáma a minimálisra kevesbedett, s az a kevés is az uradalmakban levők kivételével nem más, mint szakértelem nélkül tenyésztett, vagy tenyészcél nélkül keresztül-kasul keresztezett korcsállomány. Ilyen tendencia mellett a fehérmarha jövője nem a legrózsásabb, mert amily arányban hátrál az eke előtt a legelő, s fejlődik az ipar és kereskedelem, terjed a nyugati marha s a hidegvérű ló, ez eleven motor tenyésztése, oly mérvben fogy a fehérmarha létszáma, mely ha megszűnik igavonó lenni, nagy tenyésztési költsége miatt — akkor a történelemé lesz.

Ezen irányzat mozgását nem állítja meg sem a husdrágaság megszüntetése iránti törekvés, sem az a körülmény hogy az alföldi gazda törekét, polyváját, árpaszalmáját, tengeri szarát heverő gulyamárhájával télen feléti s annak értékét egyrészt állataiban tökésíti, másrészt a nyert trágyát földjének termő erejéhez csatolja. Az iparfejlődés, a közlekedési viszonyok javulása és az ezzel szervesen ható ezer tényező közreműködésének hatása néhány évtized alatt más irányt ad az alföldi mezőgazdaságnak, mert amily biztos lépéssel halad közigazdaságunk a nyugati államok közigazdasági kulturája felé, a gulyagazdaság ép oly lassan, de biztosan hátrál keletre.

A nyugati kulturfajták erdős hullámos talajon, hegyes-völgyes vidékek mezőgazdaságaiban, az Alföldön pedig csak az uradalmakban tenyésztetnek. A hegyvidékek éghajlata azonos lévén a nyugati hegyimarhák tenyészkörleteinek éghajlatával, itt a nyugati marhák kiváló tulajdonságaikat gondos tenyésztő kezében nem vesztik el. Tejhozamuk mennyisége, tejük zsirtartalma, a növendék állatok gyors testi fejlődése, hizékonyságuk, hustermelésük mennyisége és husuk minősége épen olyan, mint eredeti hazájukban, ahonnan azok, illetve elődeink, importálva lettek. A hegyvidéki éghajlat az oka annak, hogy a tarkamarhát a hegyvidék kisgazdája, közép- és nagybirtokosa a kellő gondozást feltételezve, egyenlő sikerrel tenyészt, viszont az Alföld szárazföldi

éghajlata az oka annak, hogy az alföldi kiscgazda kezében a kitenyészített nyugati marha elveszti fentvázolt kiválóságát, kiválóságaiból rendszerint veszít a közép birtokos kezében, míg uradalmakban állandó vérfrissítést, gondot, szakértelmet, mondhatni ápolást igényel e kiváló tulajdonoknak az utódoknál való biztosítása.

Míg az alföldi rónák réme a szárazföldi éghajlat jellegzetes aszálya zsarnokoskodik, el-tűnik a fehér gulya, de a nyugati államok kulturfajtáinak tenyésztése nem lesz általános. Majd ha a tőke és szakértelem munkája az aszály elleni küzdelem szélső határához ér, ha a kis- és középbirtokokban nagyobb tőkék mozognak, ha a gazda belátja, hogy a kevesebb jobb többet ér a több, de kevésbé jónál, ha az Alföldön otthonos lesz az erdőművelés legmagasabb ága, az erdőkertészet, elterjed a dry farming, ha megvalósul Széchenyi nagy álma: az Alföld csatornázása, öntözése, akkor majd a sajt- és vajgyártás ipara kiegészítő részét fogja képezni az alföldi mezőgazdaságoknak, akkor már az alföldi gazda nemcsak mezőgazda, hanem ügyes kereskedő és ami a legfőbb: terményeit feldolgozó iparos is lesz.

Akkor a magyar gazda úgy fog gondolkozni, mint a nyugati gazda, kinél a marha értékét a gyors fejlődéssel létrejött hústömeg, a tejmeny-nyiség és annak zsirtartalma szabja meg. A fehér marhát tenyésztő magyar gazda tulságosan nagy fontosságot tulajdonít az igázhatási képességnek, míg ez a nyugati gazdát kevésbé érdekli. A legelőterületek felszántása, a tinónevelés költséges volta, a hidegvérű lótenyésztés terjedése, a szántómotorok fokozott alkalmazása, az iparfejlődés, más szóval a mezőgazdasági és ipari kultúra fejlődése, a magyar gazda gondolkodásmódját a nyugati társáéhoz hasonlóvá fogja lassan, fokozatosan átalakítani. Mindehez hozzájárul a fogyasztó piac igénye, mely a termelést árfolyamával irányítja.

Az angol tenyésztő a fogyasztó piac igényét tartotta szem előtt, midőn a bámulatatos gyors hustermelő Shorthorned breedet, a Hereford breedet, a Devonshireit, melyeknek vágósulya az élöhoz arányitva oly annyira kedvező, kitenyész-tette és a sok s nagy zsirtartalmu tejet adó Alderney, Jersey, Guernsey és Ayrshirei finomsontu kisebb testű marhák tenyésztését meghonosította.

Az északnyugati tengerpart lapályvidékeinek gazdáit hasonló tenyész-cél vezette a hollandi, ostfrieslandi és grönningeni marhák kitenyész-tésénél.

Azonban ezen elsorolt fajták tenyésztésének az alföldi állattenyésztésbe beillesztése ma szinte lehetetlenség, egyrészt természetani, másrészt közgazdasági okokból. Egészen másképen áll a

dolog a hegyifajtákkal, melyek kevésbé igénye-ssek s a lapályfajta eleven tejlőgépeknél sokkal edzettebbek, ennél fogva kevesebb gondot, ápo-lást, költséget igényelnek és mégis úgy tejlés, mint hustermelés tekintetében kiválóak. Mind-ezeket figyelembevéve kétségtelen, hogy a hegyi marha adja a legállandóbb hasznot.

A hegyóriások völgyeiben élő tenyésztő úgy van az ő szépküllemű tarkamarhájával, mint az arab a lóval, kinél a boldogság utáni vágy egy nemes nedjedi vagy kochlani ló birásában össz-pontosul, mellyel a pusztá messze térségeit be-szágulhatja s kettőjük között az a különbség, hogy míg az arab lováért lelkesedik, addig az Alpok lakójának szemét marhája gyönyörködteti. Igaza is van az alpesi tenyésztőnek, mert mar-hája tényleg értékes és az termelési képességének több oldalúsága miatt megérdemli gazdájának fokozott szeretetét. Svájc gazdag völgyeiben s Almjain diszlő borzderesek, a svájci, mon-tafoni, a nemes olgauti, ober-innthali, würzthali murbodener stb. fajták, továbbá a tarka fajták miesbachi, May által tékozlónak nevezett berni, a bernieket kiszorító sani, frutigi, messkirchi, siementthali, pinzgauti és mölthali nagyobbára mind kiválóak.

(Folyt. köv.)

MIRROVAG.

Borosznó fürdő.

Magyarország dús gazdag fürdőtelepeken és éppen azért nem ok nélkül csodálkozunk, mikor a magyarok külföldi fürdőkbe rajzanak szórako-zásból vagy egészségük visszaszerzésének okából. Sokan azzal magyarazzák külföldre menetelüket, hogy a mi fürdőink drágák, kényelmetlenek és nem nyújtanak elegendő szórakozást. Pedig ez téves feltevés, mert nagyon sok olyan fürdők van, amelyekben a gyógyulást kereső közönség mindazt megtalálja, amit a külföldön kaphat. Für-dőink vizei gyógyhatásra vetekednek a külföld reklamirozott fürdőivel és a beteg, a testi és szellemi munkában kifáradt ember rendelkezé-sére állanak mindama gyógyító eszközök, melye-ket tudományosan képzett és gyakorlatilag első-rangu orvosdoktorok alkalmaznak.

A magyarországi fürdők között első helyen áll a zólyomvármegyei *Borosznó* fürdőhely, mely-nek három gyógytényezője van: 1. Glaubersós ásványvize emésztési zavaroknál, gyomor, bél, máj és epebajoknál, továbbá a vese- és hólyag-bántalmaknál kitűnő hatásának bizonyult. 2. Cél-szerűen berendezett vizgyógyintézete idegbeteg-ségeknél. 3. Kedvező éghajlata, pormentes, ózon-dus, fenyves levegője miatt üdülésre szorulóknak, vérszegényeknek ajánlható.

Ezekből láthatjuk, hogy *Borosznón* megerősíthetjük idegeinket, szellemi munkában elfáradt lelkünket felüdíthetjük és a pompás levegőben oly kedves szórakozásokban részesülhetünk, melyek igazán jó hatással vannak a csöndesebb, házias otthont szerető és kedvelő vendégekre.

De eltekintve természeti szépségeitől, az igazgatóság mindenre kiterjedő figyelmétől, a lakóházak célszerű berendezésétől, mintaszerű tisztaságától, a kiszolgálás pontosságától, a konyha izletes ellátásától, nagy érdeme *Borosznó*-nak, hogy társasága válogatott, a nemzet gerincének, a közép uri osztálynak kedves és sűrűn látogatott találkozó helye. Itt nem fesselegnek a vendégek, hanem szeretetteljes, bensőséges társaséletet élnek, nem az öltözködésben, egymással való toalett-versengésben vetekednek, hanem egymást megértő harmonikus órákat töltenek együtt. Minden ízében magyar élet van *Borosznón*, melynek élénkítésére mindent megtesz a figyelmes fürdőigazgatóság, mely évről-évre nagyobb beruházásokat tesz a fürdő jó hírnevének emelésére.

A betegek dr. Folg Vilmos egyetemes orvos-tudor, fürdőorvosban a legmodernebb embert találják meg, aki gazdag tudásával rendelkezésére áll a gyógyulást kereső közönségnek.

A fürdőtelep mértföldekre terjedő fenyves erdő közepett fekszik, gondozott sétautakkal, pihenő helyekkel. Van a telepen tennispálya, fedett bajor kuglizó; a társalgóban a lapok sokasága és zongora. Találunk itt kölesönkönyvtárt a legújabb munkákkal, lehet halászni, rákászni. A szezón alatt a figyelmes igazgatóság hangversenyeket, táncmulatságokat, társasjátékokat rendez, kirándulásokat állít össze a fürdő környékére.

Mindezen okokból melegen ajánljuk *Borosznó* fürdőt olvasóink figyelmébe. Gyönyörű hely, családias jellegű, minden ízében magyar és olcsó.

Koncz Ákos.

Telbisz Károly dr. halála.

Temesvár sz. kir. városnak nagy gyásza van. Elhunyt Telbisz Károly dr. udvari tanácsos, a II. osztályú vaskorona rend és a Ferencz József rend tulajdonosa, a városnak harminc éven át polgármestere. Pörtschachban hunyt el, hová üdülni ment néhány héttel ezelőtt. Telbisz Károly dr.-ban az alkotások korának egyik legmunkásabb, legtehetségesebb és legrokonszenvesebb egyénisége dőlt ki. Őt utánozták a vidéki nagy városok vezetői, az ő várospolitikája szolgált mintául másoknak, hatalmas enerzsiáját megcsodálták országszerte. Harminc esztendő alatt kiemelte a szürke katonai várost a németsegből és Délmagyarország központjává tette azt. Művelt lélek, nagy elme volt a megboldogult. Lelkesedett minden modern esz-

méért. A kivitelben gátat nem ismert. A valódi tehetséget és hivatali buzgalmat megbecsülő, a dologtalanságot ostromozó igaz, őszinte, igazságos lélek volt, akit szeretettel vettek körül tisztársai és mindenki, aki ismerte nemes törekvéseit és jó szívet. Sokat tudott, sokat tapasztalt és bejárta a külföldet, dus tapasztalatait városa javára fordította. Több nyelvet beszélt és élénk részt vett Temesvár társadalmi életében. Méltán gyászolja őt városa, mely nagyságát jobbára neki köszöni.

-- Újabb felhívás a fegyveradó fizetőkhöz.

Ismételve felhivatnak mindazok, kik a fegyveradóra vonatkozó bejelentésüket a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a bejelentésüket 8 nap alatt a városi adóhivatalnál (I. em. 30. sz. a.) annyival inkább adják be, mivel ellenkező esetben fegyveradójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapíttatni. A városi adóhivatal.

Mirdetmény.

Az 1914. évi házadó, I—II. oszt. kereseti adó, tőkekamat kivetési lajstromok az 1909. évi XI. t.-c. 4. §., illetve ennek végrehajtása tárgyában, az 1913. évi VI. t.-cz. 2. §. alapján a Pénzügyminiszterium által 1913. évi 50.000. sz. alatt kiadott utasítás 29. §-ának megfelelően 1914. évi július hó 6. napjától 1914. évi július hó 13. napjáig 8 napig oly célból tételnek ki a városi adóhivatalnál kerületenként közszemlére, hogy azokat mindenki megtekinthesse. A lajstromnak ez a kitétele azon felebbezési határidőre, melyet az 1909. évi XI. t.-c. 15. §. szabályoz, nincsen kihatással, melynek alapján a felebbezést a kivetett adók ellen a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához intézve, az adóivnek kézbesítését, illetőleg az adóivnek el nem fogadása vagy egyébként kézbesíthetlensége esetén megkísérlett kézbesítést követő 15 nap alatt a pénzügyigazgatósághoz nyújtandók be.

Debreczen, 1914. évi július hó 3.

Városi Adóhivatal.

11,915—914.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város által az ohattelekházi ezidőszerint Csanak Jenő által haszonbérlet birtokon eszközendő épületjavítási munkálatainak biztosítására zárt ajánlati versenyt hirdet.

Ajánlat csakis a Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati- és költségvetési űrlapokon tehető, melyek a városi mérnöki hivatalban Simonffy-utca 2/b. megszerezhetők.

Ugyancsak a mérnöki hivatalban az általános és részletes feltételek naponta 8—1 óráig megtekinthetők.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat az ohattelekházi javítás munkájára“ felirással ellátva Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalában 1914. évi július hó 15. napjának déli 10 óráig adhatók be s ugyanazon nap dél előtt 11 órakor a városház könyvtárhelyiségében nyilvánosan bontatnak fel. Később érkezett, vagy a feltételeknek és ezen hirdetéseknek meg nem felelő távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5 %-ának megfelelő bánatpénzt a város házipénztárába letenni s erről szóló előismervényt az ajánlathoz csatolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

A város fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 július hó 2-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

Hirdetmény.

A központi választmány az 1913. évi XIV. t.-c. 55. §-a alapján kötelességévé teszi a hivatalfőnököknek, (ugy a köz-, mint a magánhivatalok főnökeinek), hogy a vezetésük alatt álló hivatalnál alkalmazott választójogosultak jegyzékét a központi választmánynak hivatalból rendelkezésére bocsássák.

Bár a törvény rendelkezése szerint a központi választmány idevonatkozólag intézkedést tenni, vagy az érdekelteket figyelmeztetni nem köteles, mindazáltal a választók névjegyzékének lehető pontos összeállítása érdekében felhívja a központi választmány az összes hivatalfőnököket, hogy a törvény által kívánt jegyzéket a polgármesterhez, mint a központi választmány elnökéhez legkésőbb folyó évi július hó 10-ig, amikor is az összeírások megkezdetnek, törvényes kötelességükből folyólag terjesszék be.

Felhívja a központi választmány a munkaadók figyelmét is a törvény 55. §-ának azon rendelkezésére is, amely szerint minden munkaadó, aki választói életkorban levő legalább tíz férfi alkalmazottat rendszeresen foglalkoztat, köteles ezekről olyan jegyzéket bocsátani az összeíró küldöttségek rendelkezésére, amely a választói jog szempontjából figyelembejövő összes szolgálati adatokat feltünteti.

Egyszersmind köteles minden munkaadó az illető alkalmazottak munkakönyvét (igazolványát, cselédkönyvét stb.) személyesen vagy megbízottja útján az összeíró küldöttség által meghatározott napon betekintés végett bemutatni.

Aki az említett jegyzéket az összeíró küldöttségnek rendelkezésére nem bocsátja, vagy a munkakönyveket be nem mutatja, annyiszor amennyiszor, 10 koronától 100 koronáig terjedhető bírsággal sújtható.

Debreczen, 1914. év július hó 1-én.

A központi választmány.

Megjelent!

Uj könyv!

Debreczen régi büntetőjoga és ennek alkalmazása a különböző bűnesetekben

:: 1547-től 1750-ig. ::

Eredeti jegyzőkönyvek nyomán írta:

Konczházi KONCZ ÁKOS

Debreczen sz. kir. város főlevéltárosa, tb. tanácsnok.

Ára 3 korona.

Megrendelhető a szerzőnél (Városház, lévéltári hivatal.)

Debreczen sz. kir. város
könyvnyomda-vállalata
Debreczen, városház épület.

~~~~~

Készít mindenféle nyomdai munkákat a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig, jutányos árak mellett.

7421 – 1914.

A nagyerdei hidegvizgyógyintézet folyó év április 15-én megnyilt.

Az intézet helyiségei nyitva állanak a közönség rendelkezésére naponta **délelőtt hat órától fél 10-ig férfiak, fél 10-től egy óráig nők** részére, **delután 3—5-ig nők és 5—7-ig férfiak** részére.

Orvosi rendelés hétfőn, szerdán és szombaton reggel 8—9 óráig dr. Tamássy Géza orvos ur által a fürdő épületben, esetleg Piac-utca 31. szám, I. emelet rendelő helyiségében.

Megjegyzi a Tanács, hogy a hidegvizgyógyintézet csak az intézet orvosa, vagy esetleg más orvos rendelvénye alapján vehető igénybe. A rendelvényt az intézeti szolgának kell átadni. Ugyanott **reggeli 5 órától esti 8 óráig kád-fürdő, hétfőn, szerdán és pénteken nők, egyéb napokon férfiak által használható gőzfürdő** áll a közönség rendelkezésére.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 április 6-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

38,921 – 1914. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1914 június 30-án 42,295. V. 1914. szám alatt kelt rendelete alapján nyilvános versenyárgyalást hirdetek a debreceni 1. számú posta-, távirda- és távbeszélő hivatal elhelyezésére emelendő távirda és távbeszélő épületrésznek a debreceni „Piac-utca 36. szám” alatti telek hátsó részén tervezett felépítése alkalomával teljesítendő következő munkákra: Föld-, kőműves-, elhelyező-, vas-, vasbeton, rabitz, kőfaragó, ács, bádogos, facement, cserepes, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, vászonredőny, csempeburkolat, padlóburkolat, parquet, linoleum, asfalt, vízvezeték és csatornázás, szobafestő és felvonó szállítására.

A feltételek a következők:

1. Az árlejtésben részt vehet minden hazai vállalkozó és szakértő iparos, ki üzletének gyakorlására megfelelő hatósági engedéllyel bír.

2. Ama pályázók, kik az ajánlott munkálatok teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek az ajánlatukban ily képesítéssel bíró általuk üzletük vezetésével megbízott iparost megnevezni és annak képesítését igazolni.

3. Összajánlaton kívül, ajánlás egyes munkákra, vagy munkacsoportokra külön is tehető. Össz-, vagy csoportajánlat esetén megjelölendők azon

munkanemek, amelyekre vonatkozó ajánlat el nem fogadása esetén ajánlattevő a többi munkanemekre nézve ajánlatát mégis fentartja.

4. Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

5. A kellő bélyeggel ellátott ajánlatok és mellékletei legkésőbb 1914. évi augusztus hó 13-án, déli 12 óráig nyújtandók be az alulírott posta-távirda igazgatóságánál. Az ajánlat külső borítékára a következő felirat teendő: „Ajánlat a *debreceni* postaház „távirda és távbeszélő” épületrészének építkezésével kapcsolatos.....munkára”.

6. Az ajánlattevők tartoznak az ajánlati összeg 250,000 koronáig terjedő részének 5%-át, azonfelüli részének pedig 2%-át kitevő bánatpénzt vagy a budapesti m. kir. központi állampénztárak, vagy a m. kir. adóhivatali pénztárak, vagy legcélszerűbben a m. kir. posta és távirda igazgatósági pénztárak valamelyikénél, hivatkozva ezen hirdetés számára, készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban az ajánlat benyújtása előtt letenni, s az erről szóló letéti nyugtát, vagy ennek közjegyzőileg hitlesített másolatát az ajánlathoz csatolni.

Az értékpapirban letett biztosítékok a letétel napján jegyzett árfolyam szerint fognak számíttatni.

Azon ajánlat, melynek értékpapirban letett biztosítéka ezen árfolyam szerint számítva a fenti % értékét el nem éri, figyelembe vétetni nem fog.

7. Az ajánlatok 1914. évi augusztus hó 14-én, d. e. 10 órakor fognak az alulírt posta-távirda igazgatóság (Nagyvárad, Uri-utca I. em. 4. sz. szoba) hivatalos helyiségében felbontatni, amely tárgyalásnál az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselője jelen lehetnek.

8. A munkákra vonatkozó általános és részletes feltételek és tervrajzok a nagyváradai posta-távirda igazgatóságnál, nemkülönbén a hivatal főnökénél Debreczenben (Piac-utca 34. sz. alatt), valamint Robula János építésznél (Budapest, VI. Sziv-utca 33. sz. alatt) naponta a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, az ajánlati űrlapok és munkakivonatokat ugyanott ivenként 30 fillérért fognak a jelentkező pályázóknak kiszolgáltatni.

9. Az ajánlattevésre csakis a kiadott nyomtatványok használhatók s ezekben az egyes munkákra ajánlott egységárak számjegyekkel beirandók, az egész munkanemre ezek alapján kiadandó ajánlati összeg pedig úgy számjegyekben, mint betűkkel kiirandó.

Mirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

